

Beweeg je mee? 2017-2021

februari 2017

Drachten

Smallingerland

Gemeente Smallerland

Beweeg je mee?

2017-2021

Schmitz, F.
21-2-2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	2
Inleiding	3
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1: Samenvatting beleidsperiode 2017-2021	5
Hoofdstuk 2: Kaders, visie, missie en ambities	6
Raakvlakken andere beleidsterreinen	8
Rolverdeling.....	12
Hoofdstuk 3: Terugblik sportbeleid 2013-2016	13
Hoofdstuk 4: Cijfers, trends en ontwikkelingen	18
Hoofdstuk 5: Sport- en beweegfaciliteiten	23
Hoofdstuk 6: Wat willen wij bereiken in de periode 2017-2021?	29
Hoofdstuk 7: Monitoring en evaluatie	34
Hoofdstuk 8: Financieel kader.....	35
Bronnen	36
BIJLAGE 1 Landelijke beleid	37
BIJLAGE 2 Provinciaal beleid	42
BIJLAGE 3 Beweegnorm en sport- en beweegvormen.....	43
BIJLAGE 4 Wat is ingezet?	44
BIJLAGE 5 Nieuwbouw De Welle	46
BIJLAGE 6 Topsport en Bijzondere Prestaties	47
BIJLAGE 7 Capaciteitsonderzoek	48
BIJLAGE 8: Provinciaal en andere vormen van ondersteuning	50

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan "Beweeg je mee?". Een nieuw beleidsplan voor de periode 2017-2021 als opvolger van het Beleidsplan Sport en Bewegen 2013-2016 van de gemeente Smallingerland, waarin samen met onze partners het sporten en bewegen vormgegeven is. Voor de komende vier jaren is nieuw beleid geformuleerd, waarbij is ingezoomd op het gemeenschappelijke belang van bewegen en welke raakvlakken dat heeft met aangrenzende beleidsterreinen. Sport is één van de kaders waarbinnen beweegaanbod wordt gerealiseerd. Het nieuwe beleidsplan richt zich op het in standhouden en faciliteren van sport, zoals in de laatste jaren gedaan en gerealiseerd is. Het nieuwe beleidsplan vult dit aan meer vanuit het belang van bewegen. Hierdoor wordt meer gesproken over wat "sport als middel" betekent voor de burger en wordt de focus extra gelegd op het belang van bewegen vanuit een breder maatschappelijk perspectief.

Het beleidsveld Sport en bewegen kenmerkt zich vandaag de dag steeds meer door het leggen van dwarsverbanden en integrale aanpak met andere terreinen als gezondheid, onderwijs, zorg en welzijn, toerisme en recreatie, spelen, groen, verkeer en openbare ruimte. Samen zijn we op allerlei gebieden in beweging om deze dwarsverbanden zichtbaar(der) te maken en vast te leggen. Om zodoende beter in te kunnen spelen op actuele vraagstukken als demografische ontwikkelingen, aandacht voor kwetsbare groepen en de verschuiving van rijksoverheidstaken naar gemeenten op het gebied van jeugd, zorg en werk. Sport en bewegen heeft hierbij een sterk verbindende rol. Het draagt bij aan de sociale cohesie door het samenbrengen van mensen en organisaties en het draagt bij aan het verbeteren van de leefomgeving. Maar bovenal draagt het bij aan het welbevinden van de mensen, zodat men een gezonde(re) leefstijl erop na kan houden en een leven lang kan participeren in de maatschappij.

De titel van de nieuwe sportnota 'Beweeg je mee?' geeft de grotere gemeenschappelijk beweging weer van de uitdaging die voor ligt. Tegelijkertijd biedt dit kansen om samen een efficiëntieslag te maken om de burger, jong en oud, een leven lang in beweging te krijgen en te houden, in welke vorm dan ook. Sport en bewegen moet voor iedere burger in de gemeente Smallingerland mogelijk zijn. Heel Smallingerland Beweegt. ***Beweeg jij mee?!***

Jos van der Horst, wethouder sport

Inleiding

De route naar sportnota 2017-2020 "Beweeg je mee?"

Eind 2015 is een start gemaakt met het in kaart brengen van de huidige situatie in de gemeente Smallingerland. Hierbij zijn gesprekken gevoerd met betrokken personen (zowel intern als extern), waarbij centraal in de gesprekken steeds gezocht is naar waar bewegen raakvlakken heeft met andere onderwerpen en (beleids)terreinen. Dit is aangevuld in 2016 met een capaciteitsonderzoek uitgevoerd door Grontmij/ SWECO. In het capaciteitsonderzoek is een actuele foto gemaakt van de huidige bezetting van de binnen- en buitensportaccommodaties.

Voor de zomervakantie is een startbijeenkomst georganiseerd voor sportverenigingen en iedereen die mee wil praten (= 'het voorliggende veld') om samen nieuw sport- en beweegbeleid te vormen. Tijdens de startbijeenkomst is het Beleidsplan Sporten en Bewegen 2013-2016 geëvalueerd. De huidige ambities zijn als stellingen op tafel neergelegd om met elkaar in gesprek te komen in hoeverre de ambities nog actueel zijn en wat men ervan heeft gemerkt.

De conclusies zijn dat we het goed doen in de gemeente. En dat men ziet dat er al heel veel is en gedaan wordt. De ambities van de beleidsperiode 2013-2016 zijn nog actueel, maar worden aangescherpt.

Na de startbijeenkomst is, onder externe begeleiding van Sandra Buith en Bert Horlings, een vervolgtraject afgestemd om samen een proces te doorlopen met 'het voorliggende veld' via een drietal themabijeenkomsten en een slotbijeenkomst. In het gezamenlijk doorlopen proces zijn de ambities opnieuw geformuleerd die als basis dienen voor het nieuwe sportbeleid.

Het beleidsplan "Beweeg je mee?" dient als leidraad voor de komende jaren (2017-2021), bouwt voort op voorgaande sportnota's en is richtinggevend voor de uitvoering van het beleid. Het jaar 2017 wordt gebruikt als overbruggingsjaar om nieuwe activiteitenafspraken beter op elkaar af te kunnen stemmen. De uitvoering van het huidige beleid loopt door tot en met het einde van het schooljaar 2016-2017. Daarna ligt er een nieuw uitvoeringsprogramma tot en met eind 2021.

Vervolg

In het beleid wordt vastgelegd **WAT** we willen bereiken. De uitvoering in **HOE** we het willen gaan bereiken, besteden we uit, waarbij samen met betrokken personen en organisaties afspraken worden gemaakt, wie welke rol hierin oppakt om tot de gewenste resultaten van het gemeentelijke beleid te komen. De rol van de gemeente hierin is regisserend, verbindend en faciliterend.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 1: "Samenvatting beleidsperiode 2017-2021"
- Hoofdstuk 2: "Kaders, visie, missie en ambities"
In het eerste hoofdstuk wordt gestart met een uiteenzetting van landelijke, provinciale en gemeentelijke kaders om de grotere context globaal weer te geven. Bij de gemeentelijke kaders wordt de visie, missie, ambities 2017-2020, raakvlakken met andere beleidsterreinen en de rolverdeling nader toegelicht.
- Hoofdstuk 3: "Terugblik sportbeleid 2013-2016."
Dit hoofdstuk is een weergave van wat in de afgelopen beleidsperiode in de gemeente Smallingerland de ambities waren en we de doelstellingen gehaald hebben.
- Hoofdstuk 4: "Cijfers, trends en ontwikkelingen"
Het derde hoofdstuk is een weergave van de huidige percentages van sportdeelname, beweegnorm (NNGB) en inactieven, aangevuld met enkele trends en ontwikkelingen waar rekening mee wordt gehouden.
- Hoofdstuk 5: "Sport- en beweegfaciliteiten"
In dit hoofdstuk wordt informatie gegeven over onze sport- en beweegfaciliteiten zijn, hoe daar aandacht voor is en wat de conclusies zijn van het capaciteitsonderzoek dat uitgevoerd is als input voor de beleidsperiode 2017-2021.
- Hoofdstuk 6: "Waar willen wij op in gaan zetten?"
Dit hoofdstuk geeft per ambitie voor de komende beleidsperiode aan welke effecten we voor ogen hebben en welke doelstellingen daaraan worden gekoppeld.
- Hoofdstuk 7: "Monitoring en evaluatie"
Hier wordt uiteengezet welke kengetallen de gemeente leidend stelt en hoe we het beleid en de resultaten gaan.
- Hoofdstuk 8: "Financieel kader"
In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat het financiële kader is.
- Bijlagen
Hier is meer verdieping en onderbouwing terug te vinden in waar naar verwezen wordt in de sportnota.

Een korte verwijzing naar bronnen wordt direct op dezelfde pagina weergegeven in de voetnoten.

Hoofdstuk 1: Samenvatting beleidsperiode 2017-2021

De gemeente Smallingerland wil een toonaangevende Friese gemeente zijn, waar het fijn leven is en mensen trots op zijn. De gemeente wil toonaangevend zijn door in onderzoeken rondom sporten en bewegen boven het Friese gemiddelde te scoren.

Wij hebben als missie de mensen in Smallingerland een **leven lang** dagelijks aan het bewegen brengen en voor een sterke en gezonde (vitale) samenleving zorgen. Dit doen wij door de het totaal aan faciliteiten (hardware) waar aan sporten en bewegen gedaan wordt op peil te houden voor de mensen en de faciliteiten voldoende capaciteit bieden, veilig, toegankelijk en actueel zijn. Hierbij wordt sport als doel ondersteund en gestimuleerd.

Onze visie is dat de *motivatie* en het *besluit* om te gaan sporten en bewegen in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid is van mensen. De gemeente ziet haar taak vooral om de juiste randvoorwaarden te creëren om aan sporten en bewegen te kunnen doen.

De hoofdlijn waar de gemeente op stuurt is:

- **Verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB)** (zie bijlage 3)
- **Verminderen percentage inactieven**
- **Verhogen van de sportdeelname en het aantal leden bij sportverenigingen**

Deze hoofdlijn ligt in het direct verlengde van landelijk en provinciaal beleid. Om dit te bereiken zijn een vijftal ambities geformuleerd in het sportbeleid (zie hoofdstuk 6).

Waar gaan we op inzetten om dit te bereiken?

- Wij vinden het dóén aan bewegen erg belangrijk, in welke vorm ook. Op deze manier draagt sport als middel direct als indirect bij aan doelstellingen van andere gemeentelijke beleidsterreinen als gezondheid, jeugd en onderwijs.
- We intensiveren de samenwerking met **gezondheidsbeleid** en haar uitvoeringsprogramma. In het bijzonder met de wijkgerichte aanpak van Gezond In (GIDS) en De Gezonde School;
- We willen alle mensen bereiken. Prioritering wordt gekoppeld aan de wijkgerichte aanpak;
- Wij willen vooral die mensen meer bereiken die nu **inactief** zijn en de mensen die meer aan bewegen willen doen dan dat ze nu doen.
- We communiceren duidelijk over wat waar te vinden en wat we doen is via persoonlijk contact, websites, sociale media en persberichten;
- We stimuleren het beter benutten van bestaande sport- en beweegruimten;
- We stimuleren en versterken de maatschappelijke rol van sportverenigingen;
- We handhaven het Jeugdsportfonds via het Kindpakket en het Schoolzwemmen
- We stimuleren sportevenementen met de Kleine Evenementen Subsidie, in het bijzonder evenementen met nieuw beweegaanbod en – vormen.
- We sluiten aan bij de Friese Stimuleringsaanpak Gehandicaptensport
- We stimuleren het aantal dagelijkse beweegmomenten, in het bijzonder in het onderwijs
- We verbeteren de kwaliteit van het technisch kader dat sport- en beweegaanbod begeleidt.
- We hanteren één gezamenlijke **beweegvisie**: "Een omgeving die uitnodigt tot (gezond) gedrag."

Hoofdstuk 2: Kaders, visie, missie en ambities

In dit hoofdstuk wordt globaal uiteengezet wat het landelijke, provinciale en lokale beleid is, wat onze missie en visie is en waar de verbindingen en raakvlakken zijn.

Landelijke beleid

"Nederland gezond en wel". Dat is het motto van het ministerie van VWS. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vindt dat sport een grote maatschappelijke waarde heeft, en vindt het belangrijk sporten en bewegen te stimuleren. In 2005 heeft VWS de beleidsnota 'Tijd voor Sport – meedoen, bewegen en presteren' vastgesteld, en in 2008 dit beleid verder aangescherpt met de beleidsbrief 'De kracht voor sport'. Gezondheid, meedoen, de maatschappelijke functie van sportverenigingen, het stimuleren van specifieke doelgroepen en topsport waren hierin de speerpunten.

In de beleidsbrief van het ministerie van VWS 'Sporten en bewegen in Olympisch perspectief' uit mei 2011 zijn drie prioriteiten gesteld:

- Sport en bewegen in de buurt: De ambitie is dat iedereen veilig kan sporten en bewegen in de eigen buurt. Om dit te bereiken is het belangrijk dat lokaal verbindingen worden gelegd tussen onder andere sport, school, zorg, welzijn en het bedrijfsleven.
- Werken aan een veiliger sportklimaat
- Uitblinken in de sport

In het uitvoeringsprogramma van het rijk komen een aantal maatregelen voor die ook in het gemeentelijk beleid een belangrijke rol spelen (zie bijlage 1).

Provinciale kaders

De provincie houdt haar regisserende en controlerende rol als het gaat om handhaven van wetten en afspraken. Haar faciliterende rol verschuift meer naar een interactieve en meewerkende rol. Dit laatste wil zij vooral doen door meer in te zetten op stimuleren, inspireren en het verbinden van partijen.

Voor sport zijn de provinciale doelstellingen gericht op:

- verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm¹ (NNGB), met extra aandacht voor breedtesport, innovatie, gehandicaptensport en verbinden met de zorgsector
- terugdringen percentage inactieven
- verhogen percentage leden bij sportverenigingen
- verhogen percentage deelname Fryske Sporten

Sport Fryslân

Sport Fryslân² is een organisatie, het kennis- en expertisecentrum, die vanuit het provinciale beleid ondersteuning en advisering biedt aan sportbonden, sportverenigingen, maar ook aan gemeenten. Het doel van Sport Fryslân is zoveel mogelijk Friese inwoners te stimuleren voldoende en verantwoord te sporten en te bewegen. Zij richten zich op alle doelgroepen en werken hierbij samen met welzijnsorganisaties, zorgverzekeraars en revalidatiecentra.

¹ <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoeveel-moet-je-bewegen-volgens-de-beweegnorm/> (zie bijlage 3)

² <http://www.sportfryslan.nl/>

Gemeentelijke kaders

Algemeen

De gemeente Smallerland heeft in totaal zo'n 56.000 inwoners, verspreid over 14 dorpskernen. Drachten is de grootste dorpskern in de gemeente met ongeveer 45.000 inwoners. Andere kernen in de gemeente zijn: Boornbergum, De Tike, De Veenhoop, De Wilgen, Drachtstercompagnie, Goëngahuizen, Houtigehage, Kortehemmen, Nijega, Opeinde, Oudega, Rottevalle en Smalle Ee.

De gemeente telt circa 120 sportverenigingen, 12 sportparken, 18 gymzalen en 5 sporthallen. In een apart capaciteitsonderzoek 2016 (zie hoofdstuk 5 "Accommodaties" of voor het hele onderzoek het bijlagenboek) is een actuele foto gemaakt voor de komende beleidsperiode. Hiernaast kent de gemeente 4 speeltuinverenigingen, 185 openbare speelplekken, 14 openbare schoolpleinen, enkele grotere centrale sport- en speelplekken en verspreid in de gemeente verschillend aanbod in de vorm van skatepark, pannakooien, multifunctionele sportvelden en divers fitnessaanbod in de openbare ruimte.

Visie en missie

De gemeente Smallerland wil een toonaangevende Friese gemeente zijn, waar het fijn wonen is en inwoners trots op kunnen en mogen zijn. De gemeente wil onder andere toonaangevend zijn door in alle onderzoeken rondom sporten en bewegen boven het Friese gemiddelde te scoren.

Onze visie is dat de *motivatie* en het *besluit* om te gaan sporten en bewegen in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid is van de inwoners. De gemeente ziet haar taak vooral om de juiste randvoorwaarden te creëren om aan sporten en bewegen te kunnen doen. Wij willen sport en bewegen faciliteren, ondersteunen en stimuleren, waarbij ingehaakt wordt op de verschillende behoeften en drijfveren van mensen om aan (verschillende manieren van) bewegen te doen.

Mensen die al aan sporten en bewegen doen, weten veelal de weg wel te vinden. Maar de mensen die minder ervaring (in het verleden) opgedaan hebben met sporten en bewegen niet. Wij willen vooral die groepen meer bereiken die nu **inactief** zijn en de inwoners die meer aan bewegen willen doen dan dat ze nu doen. Wij menen dit het beste te kunnen realiseren door dichterbij de mensen te komen staan in een wijkgerichte aanpak om samen (vanuit gezondheidsbeleid) vraaggericht betere afstemming te vinden en betere resultaten te halen, waardoor het **welbevinden** van onze inwoners wordt verbeterd.

Wij hebben als missie de inwoners van Smallerland een **leven lang** dagelijks aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden, om zo voor een sterke en gezonde (vitale) samenleving te zorgen. Dit doen wij door de het totaal aan faciliteiten (**hardware**) op peil te houden voor de inwoners en verschillende doelgroepen, waarbij er voldoende capaciteit is en de faciliteiten veilig, toegankelijk en actueel zijn. Hierbij wordt sport als doel ondersteund en gestimuleerd.

Hiernaast vinden wij het doen aan bewegen, in welke vorm ook (**software**), erg belangrijk, omdat sport als middel op deze manier direct als indirect de doelstellingen van andere gemeentelijke beleidsterreinen als gezondheid, jeugd en onderwijs ondersteunt. Om dit de komende beleidsperiode een extra impuls te geven ligt het accent van het nieuwe beleid meer op waar sport als middel wordt ingezet en van waarde is. Diegenen die het aanbod realiseren (**orgware**) krijgt waar

nodig voldoende (verenigings)ondersteuning in het realiseren van het aanbod.

De kengetallen waar de gemeente op stuurt in haar jaarrapportages zijn:

- **Verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB)** (zie bijlage 3);
- **Verminderen percentage inactieven;**
- **Verhogen van de sportdeelname en het aantal leden bij sportverenigingen.**

Ambities 2017-2021

1. Bewegen en Gezondheid	In Smallerland is voor iedereen beweegaanbod te vinden dat stimuleert, uitnodigt, uitdaagt en voorziet om een leven lang <u>dagelijks</u> aan manieren van sporten en bewegen te kunnen (blijven) doen, die bij hen passen.
2. Bewegen en maatschappelijke participatie	Smallerland heeft een rijk sportverenigingsleven, waarin sportverenigingen voorzien in traditioneel sportaanbod en waar mogelijk hun rol oppakken en meebewegen in het realiseren en ontwikkelen van vernieuwingen in het beweegaanbod voor verschillende leeftijden en doelgroepen.
3. Sport en Onderwijs	Onderwijs is dé basis waar jeugd op alle dagen verschillende manieren van sporten en bewegen aangeboden wordt door bevoegd en kwalitatief (bekwaam) kader.
4. Sportaccommodaties en Openbare Ruimten	De sport- en beweegfaciliteiten in Smallerland zijn divers en voorzien in traditioneel en ongeorganiseerd sport- en beweegaanbod en draagt bij aan (meer) multifunctioneel gebruik van beschikbare (openbare) ruimten, waarbij voor iedere inwoner sport- en beweegaanbod bereikbaar is in de directe, eigen omgeving.
5. Breedtesport-evenementen en topsport	Smallerland profileert zich met aantrekkelijke (sport)evenementen gericht op breedtesport en biedt ruimte voor haar sporttalenten.

Breedtesport en topsport

Wij zijn van mening dat topsport niet zonder de basis van een gezonde breedtesport kan en andersom. Breedtesport en topsport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Er bestaat geen beter inspirerend voorbeeld dan aansprekende topsportprestaties. De echte topsporters gaan op zoek naar dat ene unieke en onderscheidende aspect in hun trainingen en voorbereidingen, waarmee ze de concurrentie net te slim af kan zijn. Dit unieke aspect valt niet te faciliteren. Wij kiezen er daarom voor om het op één na hoogste landelijke amateurniveau in de gemeente hooguit te faciliteren. Een andere naam hiervoor is 'Hogere Wedstrijd Sport'. Wat het op één na hoogste landelijke amateurniveau is, is per sportbond verschillend. De actuele richtlijnen van de desbetreffende bond zijn leidend in wat wij zien als topsportprestatie. Een topsportprestatie valt bij de gemeente onder de Bijzondere Prestaties (zie bijlage 6).

Raakvlakken andere beleidsterreinen

De beleidsterreinen die raakvlakken hebben met het sport worden heel divers als meer gekeken wordt waar aan bewegen gedaan wordt ('sport als middel'). De afgelopen jaren heeft de gemeente Smallerland veel geïnvesteerd in integrale beleidsontwikkeling en integraal werken (gezondheid,

sport, spelen, WMO, verkeer, groen, ruimtelijke ordening). Dit vanuit het inzicht dat bepaalde problemen alleen kunnen worden aangepakt op basis van een gezamenlijke agenda en een gezamenlijk plan van aanpak. De gezamenlijk aanpak wordt meer kenbaar vanuit een **beweegvisie** die de gemeente vertrekpunt: "Een omgeving die uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag".

- Met het beleidsplan "Beweeg je mee?" is het de bedoeling een volgende stap samen te zetten in het afstemmen van gemeenschappelijke ambities en doelstellingen en haar uitvoering.

Routekaart Duurzaamheid

Recent is door de raad de Routekaart Duurzaamheid 2040 vastgesteld. "Hoe hebben onze kinderen het in 2040 als zij volwassen zijn?" Deze vraag staat centraal als het gaat om duurzaamheid. Een thema dat alle beleidsterreinen raakt. De routekaart stippelt uit hoe we onze ambities met betrekking tot duurzaamheid concretiseren om dit doel ook daadwerkelijk te gaan halen. Het doel dat geformuleerd is: "Het Smallerland van 2040 is een Smallerland dat duurzaam, schoon, sociaal en veilig is." Deze doelstelling is erg breed en de vastgestelde routekaart biedt hierin concreet houvast om daar naartoe te werken. Vijf thema's vormen het fundament voor de Routekaart: Energie, Mobiliteit, Afval & Grondstoffen, Voeding & Gezondheid en Ruimtegebruik & Leefomgeving.

Vooraf het thema Voeding & Gezondheid biedt aanknopingspunten voor het nieuwe sport- en beweegbeleid. Aan de hand van dit thema wil de gemeente een groene gemeente worden/zijn die veel ruimte biedt voor een gezonde levensstijl. De gemeente richt zich hierbij specifiek op de jeugd en de ouderen en op bewegen in de openbare ruimte. Ons doel is dat in 2040 iedereen een gezonde levensstijl heeft met voldoende beweging en sociale contacten en men naar elkaar om ziet.

Inspiratie wordt onder anderen gehaald uit **blue zones**³ als in Japan, Italië, Costa Rica, Griekenland en de Verenigde Staten. Hierbij wordt gestreefd naar een goede gezondheid en een goed klimaat om een goede gezondheid te kunnen krijgen. Voldoende beweging en goede voeding dragen bij aan een goede gezondheid. Het gaat met name om meer bewustwording hierin te krijgen. Het gezondheidsbeleid haakt hier op in.

Bij de uitrol van duurzaamheidsbeleid is de gemeente niet de enige speler. We zijn partner in een Smallerlands netwerk, dat de handen ineens moet slaan om duurzaamheidsinitiatieven aan te pakken. Daartoe gaan we de dialoog aan met de spelers in het netwerk om initiatieven te ondersteunen en een kans geven de beweging in gang te zetten.

De korte termijn acties die de Routekaart Duurzaamheid weergeeft, als het om sporten en bewegen gaat, zijn:

- Stimuleren gezonde werkvloer bij bedrijven en een drietal pilots faciliteren.
=> Bedrijven dienen zelf hun eigen rol hierin op te pakken vanuit eigen (intern) gezondheidsbeleid van waaruit samenwerkingsverbanden ontstaan.
- Op visuele manier inzichtelijk maken op welke plekken binnen de gemeente beweging wordt gestimuleerd.
- Mensen bewust maken wat een gezonde beweegnorm is (NNGB) (zie bijlage 3)

³ <https://www.bluezones.com/live-longer-better/>

Gezondheidsbeleid

Het gezondheidsbeleid van de gemeente heeft tot doel om een gezonde leefstijl bij de bevolking te stimuleren. Deze leefstijl draagt in belangrijke mate bij aan de gezondheid van de bevolking en is van groot belang voor een gezonde, vitale gemeente. Het gezondheidsbeleid richt zich onder andere op bewegen, gezonde voeding en het voorkomen van overgewicht. Met de programma's Gezonde School, Gezond In... Smallerland (GIDS) en Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) geeft de gemeente hieraan concrete invulling.

Actueel is dat de definitie van gezondheid meer verandert van 'gezondheid als afwezigheid van ziekte' naar 'gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'⁴. Positieve gezondheid gaat uit van wat mensen wél kunnen in plaats van wat zij niet kunnen. Dit sluit aan op het (sociaal) beleid van de gemeente Smallerland, die gericht is op het versterken van de eigen kracht. Daarnaast richt het beleid zich ook op de fysieke en sociale omgeving, omdat het belangrijk is de omgeving zo in te richten, dat het maken van gezonde keuzes gemakkelijker wordt. In het beleid staat het individu in relatie tot zijn omgeving centraal⁵.

Openbare ruimte (speelbeleid, ruimtelijke ordening, groen, stedenbouw, etc)

Vanuit de verschillende beleidsterreinen zijn we met elkaar in gesprek vanuit één gezamenlijk **beweegvisie** en vertrekpunt "Een omgeving die uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag".

Het gemeentelijk beleid heeft onder andere als doel een bijdrage te leveren aan een gezonde levensstijl, voorkomen van overgewicht en de manieren van bewegen te stimuleren, logischer en makkelijker te maken. Een nauwe samenhang met het beleidsterreinen stedenbouw, ruimtelijke ordening, verkeer, groen, recreatie en spelen is hier van belang. De trend dat steeds meer mensen individueel en ongeorganiseerd sporten en bewegen (als fietsen, wandelen) maakt een verbinding tussen openbare ruimte en manieren van bewegen (sporten en spelen) essentieel.

Onderwijs- en jeugdbeleid

Jong geleerd is oud gedaan. Het is daarom belangrijk de basis voor sporten bij kinderen zo vroeg mogelijk te leggen. Behalve de gezondheid, bevordert het ook de cognitieve leerprestaties⁶. Het onderwijs is een belangrijke plaats waar kinderen in aanraking komen met sport. Vanuit het jeugdbeleid willen wij onder anderen een bijdrage leveren aan een betere leefstijl, beweging, gezondheid en het voorkomen van overgewicht bij de jeugd. Sport en bewegen speelt hierin een belangrijke rol.

Extra aandacht krijgt actieplan preventie kindermishandeling, waarbij de **signalering** van kindermishandeling anoniem via de gebiedsteams de juiste aandacht kan krijgen. Vrijwilligers bij (sport)verenigingen kunnen training krijgen die vanuit verenigingsondersteuning aangeboden wordt in hoe te kunnen signaleren en te handelen.

De gemeente heeft niet specifiek onderwijsbeleid. Vanuit verschillende deelgebieden wordt onder anderen aandacht gegeven aan **Laaggeletterdheid** en Onderwijs en Vroege Voorschoolse Educatie (VVE). Gezien de sterke verbinding in het beleidsplan "Beweeg je mee?" dat onderwijs dé basis is waar contact is met de jeugd, willen we samen met het onderwijs het gesprek aan gaan hoe **kwaliteitsverbetering en onderwijsachterstanden** aan te pakken. Hierbij proberen we de koppeling

⁴ <http://www.ipositivehealth.com/>, Machteld Huber, 2011

⁵ http://www.nwci.ie/download/pdf/determinants_health_diagram.pdf (schema van Dahlgren & Whitehead)

⁶ Mulier Instituut 2007 *Effecten van sport en bewegen op school*

te maken van de rol en betekenis van bewegen en leerprestaties. Het opzetten van lokaal onderzoek is een grote wens en daarmee een van de opties.

Transformatieagenda Sociaal Domein

Met de Transformatieagenda brengen we samenhang in de uitvoering van de gemeentelijke taken in het sociale domein. In het collegeprogramma van de gemeente wordt aangegeven dat het college mensen wil motiveren en stimuleren om te leven vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid in de eigen leefsituatie. Daar hoort bij dat basisvoorzieningen op orde en algemeen toegankelijk zijn. Dat begint bij werk en onderwijs en gaat verder met cultuur, sport, ontmoeting en ontspanning. De (zorg)vraag hoort voorop te staan, niet het aanbod. Mensen ervaren geen drempels in het stellen van de vraag. Om dat vorm te geven, wordt in het sociale domein gewerkt met wijk- en dorpssteams. Eén van de uitgangspunten is: dichtbij de mensen staan. Hiermee wordt de signaleringsfunctie vanuit de wijkteams extra accent gegeven om mensen adequater te kunnen ondersteunen waar nodig.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) gaat ervan uit dat iedereen in Nederland zo lang mogelijk zelfstandig moet kunnen leven en dat iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. Dat geldt ook voor jonge gezinnen en gezonde mensen met een handicap of beperking. Iedereen is in eerste instantie verantwoordelijk voor zichzelf en zijn familie. Daarnaast moeten mensen een beroep kunnen doen op elkaar voor hulp of ondersteuning. Als dat niet lukt kan men een beroep doen op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning bij de gemeente. De gemeente zorgt op grond van deze WMO voor het beschikbaar zijn van algemene, preventieve voorzieningen voor iedereen (bijvoorbeeld sociaal- culturele activiteiten), voor ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en voor individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen.

In het Wmo-beleidsplan is onder andere de ambitie uitgesproken te willen investeren in weerbare, actieve en gezonde generaties. Sport kan hieraan bijdragen: sport is goed voor de gezondheid, gaat bewegingsarmoede tegen en brengt integratieprocessen op gang. Sport bevordert de participatie van de bevolking.

Cultuur- en vrijwilligersbeleid

In de Cultuurnota 2016-2020 wordt onder anderen de maatschappelijke waarde van kunst en cultuur benadrukt. Kunst en cultuur is een middel (net als sport en bewegen) om kerndoelen in het onderwijs te halen, bij te dragen aan de gezondheid van de mens, de actieve deelname van burgers aan de samenleving te stimuleren of gemeenschapszin van (groep) burgers aan te wakkeren. Samen met cultuur wordt invulling gegeven aan de inzet van de combinatiefunctionarissen in de gemeente. Voor cultuur is de inzet van 1,3 fte aan combinatiefuncties gekoppeld aan Museum Dr8888 en De Lawei. Doel van de inzet van de combinatiefunctionaris vanuit de inzet van Cultuur is onder anderen om een doorgaande leerlijn cultuureducatie te realiseren in het primair en voorgezet onderwijs. Tijdens evaluaties van de inzet van de combinatiefunctionaris kijken we hoe cultuureducatie en sport/bewegen elkaar kunnen versterken. Hiernaast wordt de verbinding gezocht rond de Culturele Hoofdstad 2018⁷, waar één van de programma's gericht is op bewegen in de vorm van Sport for all Games. Bij Sport for all Games⁸ wordt de nadruk gelegd op 'fungames', waar iedereen aan mee kan doen. Waar mogelijk wordt kennis en kunde voor verenigingsondersteuning gekoppeld aan **vrijwilligersbeleid**.

⁷ <https://salsa.latinet.nl/organisaties/stichting-kulturele-haadsted-2018-leeuwarden-2018-leeuwarden-4652.php>

⁸ <https://www.allesoversport.nl/artikel/cultuur-en-sport-samen-op-weg-naar-leeuwarden-culturele-hoofdstad-in-2018/>

Rolverdeling

De gemeente

De gemeente heeft zowel een voorwaardenscheppende rol in **WAT** we willen bereiken met elkaar als een regisserende rol in het realiseren van de doelstellingen van het sport- en bewegbeleid. Dit doet de gemeente door te verbinden, te faciliteren en de juiste randvoorwaarden te creëren om sport en bewegen mogelijk te maken bij sportaccommodaties en (beweegvriendelijke) openbare ruimte (hardware). Hiernaast heeft de gemeente ook een regisserende rol door gericht inzet te realiseren om manieren van sporten en bewegen (software) te stimuleren en een verbindende rol om de organisaties die het sport en beweegaanbod kunnen realiseren (orgware) als sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en onderwijs). Op de onderwerpen buitensportaccommodaties, buitenruimte, topsport en evenementen is de gemeente regisserend en uitvoerend verantwoordelijk.

Sportbedrijf Drachten

Het Sportbedrijf Smallingerland is in opdracht van de gemeente uitvoerder van een groot deel van het sport- en bewegbeleid. Het Sportbedrijf heeft hierin ruimte voor tactische keuzes binnen de doelstellingen. Hiervoor dient zij gedurende de beleidsperiode activiteitenplan in dat jaarlijks wordt verantwoord. De gemeente dient akkoord te gaan met het jaarplan. Het Sportbedrijf is uiteindelijk grotendeels in de praktijk de uitvoerder in **HOE** de doelstellingen van het geformuleerde beleid gerealiseerd worden. Dit doet zij onder anderen door samenwerking aan te gaan en te onderhouden met andere sportorganisaties, scholen en de Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (M.O.S.). Deze samenwerkingsverbanden zijn hierbij van essentieel belang. Hiernaast heeft het Sportbedrijf een rol in de exploitatie en beheer van zwembad De Welle, twee sporthallen en de gymzalen.

Sportverenigingen en maatschappelijke organisaties

De sportverenigingen en maatschappelijke organisaties zien wij als essentiële partners op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. Ieder heeft haar eigen rol in het realiseren van de gewenste effecten en resultaten van het gemeentelijke beleid en de (gemeenschappelijke) doelstellingen om ervaringen, kennis en kunde mee te geven, waardoor de kans groter wordt dat steeds meer mensen een leven lang een actieve gezonde levensstijl er op nahouden.

Onderwijs

Het onderwijs wordt apart extra uitgelicht, omdat zij dé basis is waar jeugd dagelijks begeleid wordt en een gezond beweegklimaat aangeboden kan worden, zodat de jeugd maximaal positieve ervaringen op kan doen en de nodig kennis en kunde meegegeven wordt om een leven lang er een actieve gezonde levensstijl op na te houden.

Het onderwijs maakt zelf haar keuzes in hoeverre deze inhaken, direct of indirect, op de doelstellingen van gemeentelijk beleid. Hoe het onderwijs haar rol hierin oppakt en haar keuzes maakt, kan van doorslaggevende aard zijn in de resultaten die we willen behalen van dit beleid.

Bedrijven

De bedrijven hebben hun eigen rol op te pakken om intern er een gezondheidsbeleid op na te houden voor haar medewerkers. Waar mogelijk ziet de gemeente graag samenwerkingsverbanden breder in de gemeente ontstaan, wat bijdraagt aan het verhogen van de sport- en beweegdeelname in de gemeente.

Hoofdstuk 3: Terugblik sportbeleid 2013-2016

In dit hoofdstuk wordt teruggeblikt op de afgelopen beleidsperiode 2013-2016. Wat waren de ambities, de doelstellingen en wat heeft dat opgeleverd? In beleid wordt vastgelegd **WAT** we willen bereiken. De uitvoering in **HOE** het te gaan bereiken, is grotendeels uitbesteed aan het Sportbedrijf Drachten. De gemeente heeft hierin een faciliterende en verbindende rol gespeeld met oog op het totale gemeentelijke beleid. Voor meer informatie over wat ingezet is zie bijlage 5.

In de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om het onderhoud van de gemeentelijke buitensportaccommodaties op een kwalitatief goed niveau te houden en een optimale levensduur te waarborgen. De afgelopen periode een nieuw kunstgrasveld aangelegd bij KV De Pein, VV ONT en KV Quick '21. En bij VV Drachten en KV Drachten is het kunstgrasveld vervangen.

Tijdens de startbijeenkomst op 6 juli 2016 bij MHC De Graspiepers zijn de ambities geëvalueerd van het sportbeleid 2013-2016. Hier is opgemerkt dat de ambities nog actueel zijn, maar aangescherpt mogen worden. Men heeft verder aangegeven dat er veel traditioneel sportaanbod in de gemeente is en er al heel veel gebeurt en georganiseerd wordt. Met betrekking tot de accommodaties en faciliteiten wordt aangegeven dat de beleving is, dat het aanbod divers en veelal op orde is.

Ambities sportbeleid 2013-2016

De ambities van het sportbeleid 2013-2016 waren:

1. In Smallingerland is voor alle inwoners een breed, laagdrempelig sport- en beweegaanbod dat stimuleert en uitdaagt om duurzaam aan deel te nemen. **(Bewegen en Gezondheid)**
2. Smallingerland heeft een rijk sportverenigingsleven met sterke en gezonde organisaties, waarin participatie van alle inwoners een kernwaarde is. **(Sportverenigingen en maatschappelijke participatie)**
3. Sport en bewegen is een belangrijk onderdeel van het leven van kinderen, en het basis- en voortgezet onderwijs stimuleert kinderen/jongeren tot een actieve leefstijl. **(Sport & Onderwijs)**
4. Sportaccommodaties in Smallingerland zijn multifunctioneel en optimaal in gebruik en de openbare ruimte in Smallingerland daagt inwoners uit en biedt iedereen de gelegenheid om te sporten en bewegen in hun directe, eigen omgeving. **(Sportaccommodaties en Openbare Ruimte)**
5. Smallingerland profileert zich met aantrekkelijke sportevenementen gericht op breedtesport en biedt een vruchtbaar klimaat voor sporttalenten. **(Breedtesportevenementen en topsport)**

Doelstellingen en resultaten sportbeleid 2013-2016

Coaches Sport en Bewegen zijn zoveel mogelijk ingezet in het onderwijs, bij sportverenigingen en in de buurt via Activiteitenafspraken 2013-2016 met Sportbedrijf Drachten. De jaarverslagen en verantwoordingen van het Sportbedrijf geven dit weer.			DOEL IS GEREALISEERD
In samenwerking met uitvoeringsprogramma vanuit gezondheidsbeleid is met MOS, CJG, GGD en de scholen invulling gegeven aan divers aanbod vanuit De Gezonde School aanpak als JOGG, LEFF, Rots & Water, etc.			DOEL IS GEREALISEERD
Gewenst effect was dat meer mensen de route naar het Jeugdsportfonds weten te vinden en daarmee meer kinderen aan het sporten te krijgen die eerder door gebrek aan financiële middelen dat niet deden. Het aantal aanvragen bij het Jeugdsportfonds is de afgelopen jaren gestegen van in 2012 (14 aanvragen), 2013 (19), 2014 (73) en naar in 2015 (159 aanvragen)			DOEL IS GEREALISEERD
=> 10% landelijk heeft een functiebeperking (verstandelijk en/of lichamelijk). Via Stimuleringsaanpak Gehandicaptensport krijgt dit landelijk meer aandacht en wil men via grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden vraag & aanbod beter inzichtelijk maken en het sporten en bewegen beter gecoördineerd stimuleren			DOEL IS NIET GEHAALD => recent wel meer in ontwikkeling
Doelstelling was dat in 2016 de sportdeelname in de aandachtswijken De Venen, de Wiken gestegen is.			
	Wijkatlas 2011	Wijkatlas 2016	
De Venen	51%	51%	
De Wiken	48%	45%	
DOEL IS NIET GEHAALD			
Vitale sportverenigingen versterken door het aanbieden van kwalitatief goede verenigingsondersteuning en door de inzet van combinatiefunctionarissen.			DOEL IS GEREALISEERD
De STK regeling evalueren en op basis van deze evaluatie bepalen wij of, en op welke wijze professionalisering in de sport wordt ondersteund.			DOEL IS GEREALISEERD
Sportverenigingen die initiatieven hebben die er op gericht zijn hun maatschappelijke betrokkenheid in hun buurt of dorp te vergroten, willen wij in contact brengen met andere initiatieven op dit terrein, vanuit bijvoorbeeld de Wmo of het gezondheidsbeleid.			DOEL IS GEREALISEERD
Informatie bieden over en ondersteuning bieden aan sportverenigingen bij rijksregelingen.			DOEL IS GEREALISEERD
Door de organisatie van een jaarlijkse netwerkbijeenkomst, willen wij naast informatie-uitwisseling tussen gemeente en sportaanbieders, ook het onderlinge netwerk tussen sportaanbieders en (welzijns)organisaties versterken.			DOEL IS GEREALISEERD
Het bewegingsonderwijs en sport en bewegen in en rond de scholen versterken, vanuit een gezamenlijk belang van het onderwijs en de gemeente.			DOEL IS GEREALISEERD
Het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs wordt, binnen het bereik van het aantal combinatiefunctionarissen, versterkt door de rol van combinatiefunctionarissen.			DOEL IS GEREALISEERD
Er is voldoende kwalitatief aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten in en rondom de school, tussenschools- en naschools.			DOEL IS GEREALISEERD

Wij ondersteunen kinderen met een motorische achterstand, zodat zij beter kunnen instromen in het reguliere sport en beweegaanbod.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Binnensportaccommodaties zijn optimaal in gebruik.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Smallerlandse verenigingen worden ondersteund door gym- en sporthallen beschikbaar te stellen tegen een gereduceerd tarief.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Binnensportaccommodaties worden in gebruik genomen door zowel onderwijs als verschillende sportverenigingen.	
	DOEL IS GEREALISEERD
In 2016 wordt een capaciteitsonderzoek uitgevoerd onder de sportverenigingen.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Wij brengen onze inwoners goed op de hoogte van de bestaande mogelijkheden tot sporten en bewegen in de openbare ruimte en willen deze actief promoten door middel van sportactiviteiten.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Het zwemcentrum wordt als basis zwemvoorziening in stand gehouden.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Daar waar intern initiatieven ontstaan de openbare ruimte in te richten, wordt de verbinding gemaakt met sport. Impuls Beweegvriendelijke Openbare Ruimte heeft hier met enkele projecten invulling aan gegeven als: beweegroute CSG Liudger en de beweegtuin in Oudega	
	DOEL IS GEREALISEERD
Aantrekkelijke sportevenementen die gericht zijn op breedtesport ondersteunen met een subsidie.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Huldigen van onze kampioenen. In 2013 evalueren wij de bestaande opzet in combinatie met het Sportgala. Dit heeft een vervolg gekregen in een nieuwe opzet in 2016 in de vorm van een Kampioenenfeest waar alle kampioenen in de gemeente gehuldigd zijn.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Op het gebied van accommodaties en evenementen zoeken wij daar waar nodig onderlinge afstemming met de gemeenten Heerenveen, Sudwest Fryslân en Leeuwarden. Gezamenlijk wordt opgegaan over topsport in het noorden en haar accommodaties. Hier is een convenant voor opgesteld in opdracht van de provincie	
	DOEL IS GEREALISEERD
Talenten worden ondersteund in hun weg naar topsport. Dit is vormgegeven via het Centrum voor Topsport en Onderwijs door het aanstellen van een coach voor zwemmen.	
	DOEL IS GEREALISEERD
Het Regionaal Trainingscentrum voor zwemmen in De Welle wordt ondersteund.	
	DOEL IS GEREALISEERD

Inzet combinatiefunctionarissen (Coach Sport & Bewegen)

Het Mulier Instituut geeft invulling aan Sport en Bewegen in de Buurt (SBB) monitor in opdracht van VWS. In 2016 het Mulier Instituut een onderzoek uitgevoerd in hoe in het land de combinatiefunctionaris en buurtsportcoaches ingezet worden en wat het oplevert. **Ongeacht de inzet in het onderwijs, sportvereniging of in de wijk, is over het algemeen de conclusie dat de inzet van combinatiefunctionarissen voor een impuls lokaal zorgt van het sport- en beweegbeleid.** De verbreding van de inzet naar andere sectoren zet door richting aandachtswijken gericht op achterstanden en de inzet meer in de buurt, zorg, kinderopvang, etc. De buurtsportcoaches merken zelf op dat zij resultaten zien in het stimuleren van het dagelijkse sport- en beweegaanbod, voor specifieke doelgroepen. Bij andere doelstellingen zien zij dit zelf minder. Deze gegevens zijn in conceptvorm gedeeld met deelnemende gemeenten aan het onderzoek. In maart/april 2017 wordt de onderzoeksgegevens openbaar gemaakt.

Het Mulier Instituut heeft lokaal in Smallerland ook de inzet ook geëvalueerd. Onderstaand een opsomming van de belangrijkste uitkomsten:

- Alle betrokken organisaties zijn over het algemeen positief over de regeling. Zij vinden dat de buurtsportcoachregeling is 'geslaagd';
- De betrokken organisaties vinden dat de aanvraagprocedure is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. In hun ogen is het nu compacter en gestructureerder;
- De rol- en taakverdeling van de coaches is helder voor de betrokken organisaties. In de afgelopen jaren vonden er wat wisselingen plaats van de coaches. Daarbij merkten organisaties dat de rolverdeling weer even opnieuw afgestemd moet worden. Ook merkten ze dat er soms verschil zit in kwaliteit van de coaches;
- Het verrast de organisaties tijdens het gesprek dat het aantal uren dat een coach heeft voor een organisatie, uiteenloopt. Volgens de organisaties mag meer ingezet worden op sportverenigingen;
- Alle organisaties zijn het erover eens dat de aanpak/werkwijze om de doelstellingen/doelgroepen te bereiken, helder en goed is gecommuniceerd. Van tevoren wordt duidelijk afgesproken waarvoor de coach wordt ingezet;
- Over de samenwerking tussen de diverse betrokkenen bij de regeling, zijn de betrokken organisaties allen positief. De lijnen zijn kort en de coaches worden ervaren als een onderdeel van het sporten en bewegen;
- Voor de betrokken organisaties zijn de effecten van de buurtsportcoaches duidelijk. Het sport- en beweegaanbod op scholen is toegenomen en de kwaliteit van het bewegingsonderwijs is toegenomen (door de coaches is de lijn terug in de lessen). Over de stelling of mensen zijn doorgestroomd naar structureel sport- en beweegaanbod, zijn de organisaties minder zeker;
- Aandachtspunt bij de verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs is volgens de organisaties de borging;
- Organisaties ervaren dat de buurtsportcoaches nu specifiekere worden ingezet (gericht op een doel) dan voorheen, en ervaren dat als positief;
- Als de regeling er niet was geweest, was het aanbod van het bewegingsonderwijs volgens betrokken organisaties eenzijdiger geweest en kwalitatief lager;
- Als de regeling zou wegvallen, denken organisaties dat de verbinding tussen sport en onderwijs weg zou vallen. Daarnaast zullen volgens de organisaties ook sportactiviteiten vervallen (zoals evenementen).

Tot slot doen de organisaties nog enkele aanbevelingen:

- Sommige organisaties zouden het prettiger vinden om de coach voor een langere tijd toegezegd te krijgen (voor meerdere jaren). Dan zou er ook een lange termijnplan kunnen worden gemaakt.
- Verder bevelen de organisaties aan om de regeling te continueren.

De inzet van de combinatiefunctionaris in de gemeente gebeurde in de periode 2013-2016 projectmatig, waarbij tijdelijk vanuit structurele middelen, de financiële dekking gerealiseerd was.

In de komende periode is het de streven om de inzet van de combinatiefunctionarissen in de rol van Coach Sport & Bewegen vanuit structurele middelen (deels) in te bedden. De totale omvang zal mede afhankelijk zijn of deelnemende organisaties mede bereid zijn een structurele bijdrage te gaan leveren.

Impuls Beweegvriendelijke Openbare Ruimte

In de voorgaande beleidsperiode is eenmalig vanuit bestaande WMO gelden geld gereserveerd geweest om lokaal een impuls te geven openbare ruimten beweegvriendelijker te maken. Hier is geen structureel geld voor. In de komende beleidsperiode wordt onderzocht of een vervolg gegeven kan worden aan de Impuls Beweegvriendelijke Openbare Ruimte.

Hoofdstuk 4: Cijfers, trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de cijfers en resultaten weergegeven in hoe de gemeente Smallerland ervoor staat vergeleken met het gemiddelde in Friesland. Gevolgd door enkele trends en ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn voor de komende beleidsperiode. Sport- en bewegen staat in verbinding met diverse andere beleidsterreinen en – ontwikkelingen. De input is verzameld door het lezen van actuele artikelen en het praten met personen en organisaties (intern en extern). In hoofdstuk 1 zijn al enkele trends en ontwikkelingen benoemd vanuit landelijk, provinciaal en gemeentelijk perspectief. In dit hoofdstuk worden de eerder genoemde trends en ontwikkelingen in opsommingen herhaald. De bronnen die de gemeente hierin gebruikt en vanaf 2017 leidend stelt is de eigen tweejaarlijkse Wijkatlas en Bewonersenquête samen met de onderzoeken van GGD Fryslân die vanaf 2016 haar onderzoeken landelijk afgestemd heeft, waardoor beter vergelijking mogelijk is gemaakt in de landelijke, provinciale en gemeentelijke ontwikkelingen. Dit betreft vanuit GGD Fryslân het Gezondheidsonderzoek jeugd 2012 (4-12 jarigen), GO Jeugd 2012 (13-18 jarigen), Gezondheidsmonitor 2012 (volwassenen, 19 – 64 jaar & 64 jaar en ouder en de Gezondheidsmonitor 2016 12-18 jaar (volwassenen gedeelte is nog niet afgerond)

Beweegnorm, inactieven en sportdeelname

De kengetallen waar de gemeente op stuur in haar jaarrapportages zijn:

- Verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB) (zie bijlage 3);
- Verminderen percentage inactieven;
- Verhogen van de sportdeelname en het aantal leden bij sportverenigingen.

BEWEEGNORM (=NNGB)					
		2016		2012	
		Fryslân (NL)	Smallerland	Fryslân (NL)	Smallerland
↑	4-12 jaar ¹⁾	45%	43%	n.b.	42% ⁵⁾
↑	12-18 jaar ¹⁾	17%	19%	11%	9%
?	19-64 jaar ²⁾	?	?	67%	65%
?	65 jaar en ouder ²⁾	?	?	70%	65%
INACTIEF					
?	4-12 jaar	11% ³⁾	15% ³⁾	n.b.	n.b.
↑	13-18 jaar	12% ³⁾	19% ³⁾	10% ⁴⁾	11% ⁴⁾
?	19-64 jaar	?	?	7%	10%
?	65 jaar en ouder	?	?	10%	9%
SPORTDEELNAME (doet minimaal 12x per jaar aan een sport die aangesloten is bij een sportbond)					
?	4 (6)-12 jaar	94%	92%	n.b.	n.b.
?	12-18 jaar (beweegt wekelijks)	72%	74%	?%	?%
?	19-64 jaar	?	?	62%	59%
?	65 jaar en ouder	?	?	40%	36%

¹⁾ Dagelijks 60 minuten matig intensief bewegen (hele jaar door).

²⁾ 30 minuten per dag matig intensief bewegen, minimaal vijf dagen per week (gemiddeld per jaar).

³⁾ Aan de hand van (bijna) nooit lopend/fietsend naar school. (Dit geeft een indicatie, maar is niet de juiste definitie voor 'inactief')

⁴⁾ Cijfers over het aantal jongeren dat (semi)inactief is. Maximaal 4 dagen per week 1 uur per dag matig intensief bewegen.

⁵⁾ Uit CheckID 2013, "sport voldoende matig intensief". Eigen onderzoek onder scholen uitgevoerd door Sportbedrijf Drachten in 2013.

Sinds 2012 vindt er landelijk afstemming plaats tussen de GGD, CBS en RIVM, zodat vergelijking landelijk tussen de provincies en gemeente beter plaatsvindt. Vóór die tijd werd onderzoek per doelgroep voor 19+ op een andere moment afgenomen dan de jeugd.

Sportdeelname percentages per wijk volgens Wijkatlas en Bewonersenquête (16 jaar en ouder) (definitief Wijkatlas van sportdeelname: 'Doet op de een of andere manier aan sporten en bewegen.')										
		2015			2013			2011		
	1 = georganiseerd (lid sportvereniging) 2 = ongeorganiseerd	1	2	Totaal	1	2	Totaal	1	2	Totaal
<=> ↑	Centrum	31	20	50	34	16	49	31	14	45
<=> <=>	De Wiken	28	16	45	27	17	44	35	13	48
<=> <=>	De Singels	43	21	63	38	22	60	44	18	61
<=> <=>	De Drait	43	26	69	42	25	67	52	19	71
<=> ↓	Drachtstervaart	44	23	67	52	21	73	48	27	75
<=> <=>	De Venen	31	21	51	36	19	55	35	16	51
↓ ↑	De Folgeren	41	25	66	42	21	63	47	13	60
↓ <=>	Fennepark	41	26	67	46	23	70	46	19	66
↓ ↓	Burmaniapark/Vrijburgh	38	24	62	43	21	63	50	24	74
↑ ↑	De Swetten	33	17	50	31	16	47	26	21	47
<=> ↑	De Bouwen	28	20	48	30	18	48	25	16	42
<=> ↑	Noord-Oost	29	17	46	28	16	44	30	7	37
<=> ↑	De Trisken	35	27	63	34	23	57	41	14	55
<=> ↑	Himsterhout	51	23	74	52	22	74	50	17	67
<=> ↓	Buitengebied Noord	38	17	55	35	20	56	37	21	58
<=> <=>	Buitengebied West	43	21	64	34	22	57	41	18	59
<=> <=>	Buitengebied Oost	36	22	59	33	18	50	38	17	55
<=> ↑	Gemeente totaal	37	21	58	36	20	56	39	17	55

Buitengebied Noord = Opeinde, Nijega, Oudega en De Tike

Buitengebied West = De Wilgen, Smalle Ee, Sanding, Boornbergum, De Veenhoop, Goëngahuizen en Kortehemmen

Buitengebied Oost = Drachtstercompagnie, Houtgehage en Rottevalle

Gemeentelijke ontwikkelingen

Het realiseren van een participatiesamenleving⁹ en de daarbij behorende decentralisaties¹⁰ leggen een grote verantwoordelijkheid neer bij gemeenten. De rol van (sport)verenigingen en andersoortige vrijwilligersorganisaties worden meer en meer gezien als dragers van de sociale samenleving.

De gemeente wil stimuleren dat mensen en organisaties meebewegen in de veranderende samenleving en daarin mee veranderen van de gevraagde rollen die eenieder op kan en wil pakken. Initiatieven komen meer vanuit de maatschappij en de gemeente kijkt vraaggericht hoe hierin vanuit haar kerntaken kan helpen en faciliteren.

We krijgen te maken met enkele demografische ontwikkelingen. Het jeugdaantal in de leeftijd van 0-12 jaar daalt. Het jeugdaantal tussen de 12-18 jaar stijgt licht. Het aantal in de leeftijd tussen de 19-64 jaar blijft redelijk gelijk. In de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder neemt het aantal inwoners toe. In een wijkgericht aanpak houden we rekeningen met deze ontwikkelingen.

Aanbod en manieren van bewegen:

- Sporten en bewegen worden meer ingezet als middel ten behoeve van gezondheidsbevordering, participatie, sociale cohesie, leefbaarheid, inburgering, citymarketing, economie, etc.;
- Meer samenwerkingsverbanden tussen sport(verenigingen), onderwijs, kinderopvang, welzijnsinstellingen, de zorg en het bedrijfsleven;
- Ongeorganiseerde sport- en beweegvormen in de eigen directe omgeving is meer en meer in opkomst (als wandelen, hardlopen, skaten, wielrennen, mountainbiken, fitness, etc.);
- Men bepaalt liever zelf waar en wanneer aan bewegen gedaan wordt, waarbij kwaliteit, flexibiliteit en vrijblijvendheid steeds belangrijker gevonden wordt;
- Door de veranderde dynamiek in de sport en manieren van bewegen, lopen ledenaantallen terug bij sportverenigingen, met als gevolg dat vrijwilligerstekorten en afnemende betrokkenheid tot gevolg;
- Sportverenigingen worden landelijk maatschappelijk actief/actiever door een bredere blik op hun mogelijke rol in de maatschappij. Deze sportverenigingen kenmerken zich door externe gerichtheid, vernieuwend aanbod, samenwerking met maatschappelijke partners (als onderwijs en zorg) en een professionele(re) organisatie kent, hebben de toekomst;
- Voorzieningen worden vaker gebundeld in multifunctionele accommodaties en bestaande accommodaties worden multifunctioneler gebruikt (door toevoegen van bijvoorbeeld kinderopvang);
- Openbare ruimten worden vaker ingericht voor bijvoorbeeld mountainbike routes, beweegtuinten voor ouderen, Cruiff Court en Richard Krajicek Playground

⁹ De participatiesamenleving is een samenleving waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving, waarbij de overheid geen of slechts een faciliterende rol speelt.

¹⁰ Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Een deel van deze taken hadden de gemeenten al, een deel nemen zij over van de Rijksoverheid. Dit worden de decentralisaties genoemd.

Gezondheid

De definitie van gezondheid verandert van 'gezondheid als afwezigheid van ziekte' naar 'gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven' (Machteld Huber, 2011). Positieve gezondheid gaat uit van wat mensen wél kunnen in plaats van wat zij niet kunnen. Het individu in relatie tot zijn omgeving centraal.

Het voldoen aan de beweegnorm (NNGB) en de sportdeelname hangt samen met het opleidingsniveau en inkomen. Het percentage sporters bij inwoners met een hoger opleidingsniveau (hbo/wo) is 72%, bij inwoners met een lager opleidingsniveau (lo/vmbo/lbo/mavo) 41%. Ook is er onderscheid in mensen die hun gezondheid goed ervaren en mensen die hun gezondheid slecht ervaren. Van de mensen die hun gezondheid als goed ervaren neemt ongeveer 2/3 deel aan sport, van mensen die hun gezondheid als slecht ervaren 1/3.

Onderwijs

De gemeente heeft te maken met een krimp van het aantal leerlingen op de basisscholen en een toename van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. De komende jaren zullen in het primair onderwijs enkele Integraal Kind Centra ontstaan en wordt de (manieren van) invoering van continuïteitsplannen onderzocht. De Gezonde School aanpak wordt voortgezet. Vanuit de integrale wijkaanpak wordt, waar nodig, geanticipeerd op de gevolgen van de krimp.

Bedrijven in combinatie met jong volwassenen

Landelijk is steeds meer aandacht voor jong volwassenen en senioren (zie ook bijlage 1), omdat deze doelgroep wél bekend is met verschillend sport- en beweegaanbod, maar verhoudingsgewijs minder eraan toekomt en wél meer aan sporten en bewegen zou willen doen (**44%** geeft dit aan in de leeftijd van 24-44 jaar). Jeugd wordt via het onderwijs dagelijks het makkelijkste benaderd, waarop verschillende leefstijlinterventies en programma's in samenwerkingsverbanden met sportaanbieders, GGD en anderen ingezet wordt.

Ouders en verzorgers zijn erg belangrijk in wat zijn aan hun kinderen overbrengen en welk voorbeeld zij zelf letterlijk geven. Vanuit school en worden enkele programma's daarom bewust aangeboden aan jeugd samen met hun ouders erbij.

De ouders zijn vaak het beste via hun werkgevers te benaderen. Bedrijven en organisaties hebben hun eigen rol in hoeverre zij intern een gezondheidsbeleid erop nahouden en aan ziekteverzuim en preventie bijvoorbeeld doen voor vitale(re) werknemers. Verschillende vormen van samenwerkingsverbanden zijn hierin mogelijk, waarbij werknemers makkelijker de gelegenheid geboden wordt om (meer) aan sporten en bewegen te doen, als met De Gezonde Werkvloer.

Gehandicaptensport

Grenzeloos actief. Maakt sporten en bewegen voor iedereen met een beperking mogelijk! Het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) maakt tot en met 2018 6,6 miljoen euro vrij voor de uitvoering van Grenzeloos actief. Hiervan is 2 miljoen bestemd voor het vervoer van en naar sportaccommodaties. Het sport- en beweegbeleid Grenzeloos Actief is opgezet om een landelijk dekkende structuur en passend sport- en beweegaanbod te creëren, waarbij iedereen in Nederland met een beperking de mogelijkheid heeft om te sporten en bewegen. Hierbij is samenwerking tussen lokale en regionale partijen van groot belang.

Sport en bewegen is niet alleen leuk om te doen, het heeft ook een positieve invloed op de gezondheid, het is goed voor het zelfvertrouwen en sociale contacten. Voor mensen met een beperking is het nog niet vanzelfsprekend om dichtbij passend sport- en beweegaanbod te vinden. Zo is het aanbod in de buurt niet altijd toegankelijk, faciliteiten en materialen ontbreken of er is geen vervoer. Provinciaal wordt Grenzeloos Actief aangepakt aangevuld met een provinciale Stimuleringsaanpak Gehandicaptensport. Hierbij is een campagne eind 2016 vormgegeven rondom de Paralympische Spelen om meer aandacht te geven aan gehandicaptensport dat iedereen mee kan doen. Vanaf 2017 wordt extra ingezet op het inzichtelijker maken van vraag en aanbod (via Uniek Sporten, eigen app en www.unieksporten.nl) en is het plan om de komende periode lokaal meer (verenigings)ondersteuning vorm te geven om vraag en aanbod dichterbij mogelijk te maken.

Bewegen in de openbare ruimte

Vanuit de verschillende beleidsterreinen is de gemeente intern met elkaar in gesprek vanuit één beweegvisie en gezamenlijk vertrekpunt **"Een omgeving die uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag"**.

Het gemeentelijk beleid heeft onder andere als doel een bijdrage te leveren aan een gezonde levensstijl, voorkomen van overgewicht en de manieren van bewegen te stimuleren, logischer en makkelijker te maken. Dit gebeurt vanuit de integraal gezondheidsbeleid onder andere met het Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Een nauwe samenhang met het beleidsterreinen stedenbouw, ruimtelijke ordening, verkeer, groen en spelen is hier van belang. De trend dat steeds meer mensen individueel sporten en bewegen (als fietsen, wandelen) maakt een verbinding tussen openbare ruimte en manieren van bewegen (sporten en spelen) essentieel. Sporten en bewegen is steeds meer zichtbaar in de openbare ruimte en minder weggestopt.

Omgevingswet

We noemen hier ook de Omgevingswet, omdat hierbinnen de regels voor ruimtelijke projecten worden gebundeld. De Omgevingswet, die in 2019 in werking treedt, biedt kansen om de publieke gezondheid effectiever te beschermen en te bevorderen door:

- samenhang tussen gezondheid, milieu, veiligheid en ruimtelijke ordening en leefomgeving te vergroten en in een vroeg stadium mee te nemen bij planvorming;
- de Wet publieke gezondheid (artikel 2c en 16), Omgevingswet en -visie en Wmo te verbinden door bijvoorbeeld rekening te houden met de invloed van groen op het welbevinden van inwoners en met mogelijkheden tot bewegen en ontmoeten. Voor ouderen voldoende bankjes, goede wandelpaden, voldoende verlichting;
- de instrumenten die uit de omgevingswet volgen te verbinden aan het concept positieve gezondheid omdat zelfredzaamheid, veerkracht en adaptief vermogen bij de doelstellingen van de Omgevingswet passen.

Hoofdstuk 5: Sport- en beweegfaciliteiten

De sportaccommodaties zijn een belangrijk fundament van sportbeoefening en essentieel om 'sport als doel' te faciliteren. Door de toename van ongebonden en ongeorganiseerde sporten, zoals wandelen, fietsen en hardlopen, worden daarnaast eisen gesteld aan de inrichting van de *openbare ruimte*. Het sport- en beweegbeleid is hierdoor breder geworden dan alleen sportaccommodaties. Om sporten en bewegen mogelijk te maken, en om inwoners uit te nodigen tot sporten en bewegen, is een sportieve en beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte nodig. Het bovenliggende doel is dat onze sport- en beweegfaciliteiten zo ingericht zijn dat multifunctioneel gebruik mogelijk is en uitnodigen te gebruiken en in beweging te komen (zie Openbare Ruimte, pagina 10).

In de gemeente onderscheiden wij de volgende sport- en beweegfaciliteiten:

- Binnensportaccommodaties (zwembad De Welle, sporthallen en sporthallen);
- Buitensportaccommodaties;
- Beweegvriendelijke Openbare Ruimte (spelen, recreatie, groen en water);

Capaciteitsonderzoek

Het is van belang elke beleidsperiode het gebruik van binnen- en buitensportaccommodaties te monitoren. In dit onderzoek is aandacht voor ontwikkelingen in capaciteit.

In 2016 is een capaciteitsonderzoek uitgevoerd onder de binnen- en buitensportaccommodaties van de gemeente. Uit het onderzoek blijkt dat met 12 sportparken, 15 gymzalen en de sporthallen Sportcentrum Drachten, De Drait en de particuliere Sporthal Houtigehage en Korfbalhal de gemeente voldoende binnensportvoorzieningen in aantal en in spreiding heeft.

Uit het capaciteitsonderzoek is gebleken dat een aantal verenigingen een vraag hebben naar meer uren in de binnensportaccommodaties. In de gymzalen is nog voldoende ruimte voor verhuur. De sporthallen Sportcentrum Drachten en de Drait kennen een goede bezetting. De beschikbare uren bevinden zich vooral in de daluren doordeweeks in de periode februari – zomer en op zondagen.

Voor de buitensportaccommodaties is voldoende capaciteit aanwezig om wedstrijden en trainingen aan te bieden.

Binnensportaccommodaties

Onze binnensportaccommodaties bestaan uit gymzalen, sporthallen en zwembad De Welle. De gymzalen worden oorspronkelijk gesticht voor het onderwijs om invulling te kunnen geven aan minimaal twee keer 45 minuten bewegingsonderwijs in de week per groep in het primair onderwijs. Na schooltijd worden de gymzalen verhuurd aan derden. De gymzalen worden gefinancierd vanuit het onderwijsbudget. Met betrekking tot de exploitatie en inrichting van de gymzalen is onderwijsgebruik leidend. Bij eventuele nieuwbouwplannen streven wij ernaar (potentiële) gebruikers in een vroeg stadium erbij te betrekken.

Ondanks dat het capaciteitsonderzoek uitwijst dat er voldoende ruimte is in de binnensportaccommodaties, ervaren verenigingen een aantal wensen:

- De roosterruimte in de winterperiode is krap, in verband met buitensporten als hockey, voetbal en korfbal die dan binnen sporten;
- Een aantal sportverenigingen heeft belang bij een sporthal, en niet bij (voor de betreffende sport te kleine) gymzalen;
- Een aantal gymzalen wordt niet functioneel geacht voor een aantal sporten (voornamelijk hockey, voetbal, korfbal, judo en turnen);
- Omvang van de bergruimte is niet toereikend genoeg;

De Welle

Het Sportbedrijf Drachten exploiteert zwembad De Welle in opdracht van de gemeente. Het zwembad wordt gebruikt voor beoefening van zowel breedtesport als topsport. Scholen maken gebruik van het bad om met de leerlingen schoolzwemmen aan te bieden. Daarnaast zijn er ook vele zwemverenigingen vanuit de hele noordelijke regio die gebruik maken van het zwembad als trainingsfaciliteit. Het zwembad maakt als regionaal trainingscentrum (RTC) een belangrijk onderdeel uit van Centrum voor Topsport en Onderwijs. Topsporters komen dagelijks vanuit Heerenveen om te trainen in het zwembad. In Drachten alleen wonen ruim 45.000 inwoners. Het gehele verzorgingsgebied bestaat uit 160.000 inwoners die gebruik kunnen maken van De Welle. De zwemverenigingen die gebruik maken van het zwembad komen uit de hele noordelijke regio.

De komende periode staan we voor een belangrijke fase, omdat nieuwbouw van zwembad De Welle noodzakelijk is. Het huidige 50-meterbad is ruim 40 jaar oud. Het zwemcomplex als geheel is ongeschikt voor renovatie, omdat de kosten voor instandhouding van het zwembad in verhouding veel hoger zijn dan nieuwbouw. (voor meer informatie zie bijlage 4).

Buitensportaccommodaties

Buitensportaccommodaties worden beschouwd als een basisvoorziening in de gemeente. De gemeente faciliteert de buitensportaccommodaties op verschillende wijze. De buitensportaccommodaties die in eigendom zijn bij de gemeente worden volledig door de gemeente gefaciliteerd (onderhoud, renovatie en vervanging). De accommodaties die hieronder vallen zijn: voetbal, korfbal, hockey, atletiek, rugby, kaatsen, honk- en softbal, skeeler-/wielerbaan en jeu-de-boules. De buitensportaccommodaties voor tennis zijn in eigendom bij een beheersstichting of vereniging. De buitensportaccommodaties worden zelfstandig geëxploiteerd.

Er zijn twee situaties:

A) Buitensportaccommodatie is in eigendom en exploitatie van de gemeente.

Onder A vallen buitensportaccommodaties voor: voetbal, hockey, korfbal, atletiek, rugby, kaatsen, honk- en softbal en jeu-de-boules (Sportlaan).

In deze situatie is de gemeente eigenaar en de gemeente onderhoudt de buitensportaccommodatie. Doel is om de kwaliteit en optimale levensduur van de buitensportaccommodatie te waarborgen. Noodzakelijke volledige vervangingen worden besproken aan de hand van de dan beschikbare middelen. Kunstgrasvelden worden alleen vervangen als de technische levensduur verstreken is. De gemeente bepaalt wanneer dit het geval is. De bij aanleg geldende landelijke normen, die behoren bij de betreffende sport, worden gehanteerd als richtlijn.

- De was- en kleedgelegenheden, kantine en overige opstallen zijn in eigendom bij de hoofdgebruiker.
- Voor de vervanging van bestaand kunstgras wordt geen eigen bijdrage van de vereniging gevraagd.
- De jeu-de-boules baan op de Sportlaan is de enige jeu-de-boules baan die aangewezen is voor georganiseerde sport. Overige jeu-de-boules banen zijn voor recreatieve doeleinden en vallen niet onder deze optie.

B) Buitensportaccommodatie is in eigendom en exploitatie van een stichting of vereniging.

Onder B vallen de buitensportaccommodaties voor tennis.

In deze situatie is de vereniging of stichting eigenaar en die onderhoudt (incl. groot onderhoud en vervanging) de buitensportaccommodatie. De gemeente kan deze verenigingen ondersteunen door het verlenen van een garantstelling voor 50% van de kosten voor renovatie/ groot onderhoud/ vervanging, mits hiertoe noodzaak is én de Stichting Waarborgfonds de overige 50% garandeert.

Verbeterplannen

Het sportbeleid richt zich primair op het in stand houden van bestaande buitensportaccommodaties. Gezien het huidige, dekkende aanbod aan buitensportaccommodaties wordt terughoudend omgegaan met verzoeken tot aanleg van extra velden. Aanleg van geheel nieuwe complexen is op dit moment niet aan de orde. Aan een nieuwe vereniging wordt niet automatisch na oprichting een buitensportaccommodatie beschikbaar gesteld.

Multifunctioneel gebruik van buitensportaccommodaties wordt de komende jaren belangrijker. Het dilemma is dat hieraan beperkingen verbonden zijn, zowel qua onderhoud als qua capaciteit. Capaciteitstekorten die ontstaan door het ter beschikking stellen van sportvelden aan

multifunctioneel gebruik zullen, gezien de specifieke situaties, individueel beoordeeld worden.

Verenigingen die gebruik maken van de huidige buitensportaccommodaties zoals beschreven onder A en B, mogen verbeterplannen indienen. Hieronder wordt verstaan het vergroten van de capaciteit door middel van het vervangen van gras door kunstgras of het uitbreiden van het aantal sportvelden waardoor de oppervlakte van de buitensportaccommodatie wordt vergroot. Renovatie/ groot onderhoud of vervanging van kunstgras valt hier niet onder.

Verbeterplannen worden beoordeeld volgens de volgende richtlijnen:

- Bestaansrecht sportvereniging
Is de sport door de gemeente aangemerkt als basissport? Is de vereniging aangesloten bij een door NOC*NSF erkende sportbond? Aan nieuwe verenigingen wordt niet automatisch een buitensportaccommodatie beschikbaar gesteld.
- Financiële draagkracht sportvereniging
Vanuit welke financiële en eigendom situatie wordt het verbeterplan aangevraagd. Is een gemeentelijke bijdrage noodzakelijk en welke andere inkomsten zijn na de verbeterplannen te verwachten?
- Kwantiteit
Uitbreidingsplannen worden primair getoetst aan de capaciteitsbehoefte. Deze wordt berekend op basis van bespelingnormen van ISA sport. De gemeente voert dit onderzoek één keer in de vier jaar uit.
- Meerjaren ledenprognose
Hoe ontwikkelt het ledenaantal van de vereniging zich? Waar komen de leden vandaan? (ook in verhouding tot de afstand tot andere verenigingen).
Ook wordt gekeken naar het krimpprocentage voor het betreffende gebied en evt. landelijke ontwikkelingen van de betreffende sport.
- Bereik (Draagvlak)
Wat is het bereik voor de verenigingsgebruikers die profiteren van de verbeterplannen en wat is de nieuwe doelgroep (grootte en samenstelling)?
- Sociaal-maatschappelijke meerwaarde
Mede met behulp van het criterium 'bereik', aangevuld met een motivatie van de aanvrager, wordt een beoordeling gegeven van de sociaal maatschappelijke meerwaarde. Draagt het plan bij aan participatie, toegankelijkheid, leefbaarheid en/ of doelgroepenbeleid?
- Multifunctioneel gebruik
Is de buitensportaccommodatie na uitbreiding of verbetering voor meerdere doeleinden te gebruiken?
- Financiële mogelijkheden gemeente
- Planologische mogelijkheden
Is het verbeterplan ruimtelijk uitvoerbaar (bestemmingsplan)?

Overige voorwaarden:

- Bij verbeterplannen worden direct afspraken gemaakt over onderhoud van het toekomstige veld/ terrein.
- Voor verbeterplannen geldt een eigen bijdrage van de vereniging van minimaal 25% van de aanlegkosten. In specifieke gevallen en onder voorwaarden kan een deel van de eigen bijdrage worden omgezet naar zelfwerkzaamheid.

- Tijdelijke herhuisvesting van verenigingen wordt, naast de eigen bijdrage van 25%, beschouwd als eigen investering van de vereniging in het verbeterplan.
- Kwaliteitseisen van de vereniging die boven de basiseisen uitstijgen zijn voor rekening van de vereniging.
- De vereniging is zelf (financieel) verantwoordelijk voor aanleg, gebruik, onderhoud en vervanging van verlichting van buitensportaccommodaties.

Recht van opstal

De was- en kleedgelegenheden zijn naast de kantines en overige opstallen (tribune, verlichting, kaartverkoopkioskes etc.) in eigendom van de verenigingen. Dit is vastgelegd in een recht van opstal. Hiervoor wordt door de gemeente een symbolisch bedrag van €50,- per recht van opstal in rekening gebracht. Rechtsvormen zonder winstoogmerk en met een doelstelling tot gelegenheid geven tot sportbeoefening komen in aanmerking voor deze symbolische retributie. Overige rechtsvormen of organisaties met winstoogmerk betalen een marktconforme retributie. Verenigingen zijn zelf verantwoordelijk om wijzigingen aan deze opstallen, bijvoorbeeld door uitbreiding, vast te laten leggen bij de notaris. De kosten komen voor rekening van de vereniging.

Kleedgelegenheden

De kleedkamers zijn in eigendom van verenigingen (m.u.v. Oudega). Verenigingen zijn verantwoordelijk voor onderhoud, vervanging en uitbreiding. Bij aanleg van extra velden wordt de nieuwe capaciteitsbehoefte van kleedgelegenheden door de gemeente berekend. De richtlijn van 2 kleedkamers per speelveld wordt gehanteerd. Indien er door de aanleg van velden extra kleedgelegenheden nodig zijn én er geen mogelijkheden voor medegebruik in de omgeving zijn, wordt dit meegenomen in het verbeterplan. Het uitbreiden van kleedgelegenheden op basis van de huidige situatie of bij de vervanging van grasvelden naar kunstgras, vallen hier niet onder.

Gebruiksovereenkomsten sportvelden

Voor het gebruik van buitensportaccommodaties door verenigingen formaliseert de gemeente de afspraken door middel van een gebruikersovereenkomst voor het gelegenheid geven tot sportbeoefening.

Kunstgras en rubber infill

De afgelopen periode is er veel aandacht geweest voor de mogelijk schadelijke gevolgen voor het spelen op kunstgras met een rubber infill. Het RIVM heeft nauwkeurig onderzoek gedaan en aangetoond dat het spelen op kunstgras met een rubber infill géén schadelijke gevolgen heeft voor de gezondheid. Als gemeente volgen wij de rijks voorlichting¹¹.

¹¹

http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Nieuwsberichten/2016/Sporten_op_rubbergranulaat_is_veilig

Beweegvriendelijke Openbare ruimte

Als gemeente hanteren we één gezamenlijk uitgangspunt als beweegvisie:

"Een omgeving die uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag".

Waar wijkvernieuwing plaatsvindt wordt samen breder gekeken in hoeverre in de buurt / wijk de beweegfaciliteiten aanwezig, ingericht en bereikbaar zijn en welke buurt/wijk extra aandacht nodig heeft, gekeken naar de landelijk en gemeentelijke aanpak voor preventie in de zorg en aanpakken van achterstanden. Mede vanuit Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).

De openbare ruimte speelt een belangrijke rol in het in beweging krijgen van inwoners. De inrichting, locatie en de kwaliteit van goede sport- en beweegvoorzieningen, verspreid over de wijken en dorpen, draagt bij aan een gezonde en actieve leefstijl en vermindert obesitas. Bovendien bevordert het de sociale participatie. Inwoners moeten zoveel mogelijk in hun directe omgeving gebruik kunnen maken van deze voorzieningen in de openbare ruimte.

Er zijn in de gemeente al kwalitatief goede plekken voor sporten en bewegen. Ook is een aantal nieuwe initiatieven ontplooid, zoals het project de Beweegtuin voor ouderen in de wijk De Bouwen, gecombineerd met nieuwe spelvoorzieningen voor de jeugd. Ook gaan parken als het Thalenpark en het Slingepark steeds meer functioneren als plek waar inwoners kunnen sporten en bewegen. We willen deze bestaande en toekomstige plekken goed onder de aandacht (blijven) brengen van de inwoners en kwalitatief goede informatie hierover bieden. Met betrekking tot deze informatievoorziening zoeken wij de verbinding met initiatieven uit het gezondheidsbeleid, speelbeleid en het recreatiebeleid. Ook willen we de sport- en spelplekken in de gemeente daar waar mogelijk promoten met sportactiviteiten.

We willen sport- en speelmogelijkheden geconcentreerder in de wijken en dorpen realiseren en meerdere voorzieningen op een centrale plek neer te zetten. De ontmoetingsfunctie van de wijk of het dorp wordt op deze manier versterkt.

De (directe) omgeving van scholen is een belangrijke plek voor het inrichten van de openbare ruimten met sport- en spel. Een school is vaak een centrale ontmoetingsplek voor de inwoners van een wijk of dorp. De schoolpleinen zijn een belangrijke plek om te spelen. Waar mogelijk ook na schooltijd.

In de samenwerking met het beleidsveld recreatie en toerisme, wordt de verbinding gezocht in (het beter bekend maken van) de mogelijkheden voor wandelen, fietsen en paardrijden in de openbare ruimte en het groen. Hiernaast krijgt het varen in de watergebieden en aanlegsteigers (met speelmogelijkheden) aandacht.

De route gebonden recreatievormen zijn grensoverschrijdend en lopen door in andere gemeenten. In Zuid Oost Friesland wordt op dit vlak samengewerkt met de provincie en de andere gemeenten in Zuid Oost. Vanuit het sportbeleid en het gezondheidsbeleid willen wij actief informatie bieden aan onze inwoners om meer te stimuleren actief gebruik te maken van de routemogelijkheden.

Om de beweegvriendelijke openbare ruimte mogelijk te maken, worden geen extra middelen beschikbaar gesteld. Maar wordt vanuit een gemeenschappelijke beweegvisie gekeken naar de plannen hoe samen een 'plus' op het geheel gezet kan worden. (zie ook Bijlage 8, 'Impuls Beweegvriendelijke Openbare Ruimte')

Hoofdstuk 6: Wat willen wij bereiken in de periode 2017-2021?

In dit hoofdstuk wordt per ambitie aangegeven **WAT** we willen bereiken als gemeente. Welke gewenste effecten we voor ogen hebben en welke resultaten /doelen we willen bereiken. Aan de hand hiervan wordt een Activiteitenplan opgesteld en afspraken gemaakt met organisaties als het Sportbedrijf Drachten in **HOE** we de doelen willen gaan halen.

1. Bewegen en Gezondheid

In Smallerland is voor iedereen beweegaanbod te vinden dat stimuleert, uitnodigt, uitdaagt en voorziet om een leven lang dagelijks aan manieren van sporten en bewegen te kunnen (blijven) doen, die bij hen passen.

Gewenste effecten:

- Vergroten percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB);
- Verkleinen percentage inactieven;
- Stimuleren van sociale cohesie en maatschappelijk participatie;
- Intensiveren koppeling met uitvoering gezondheidsbeleid en samenwerking in wijkgerichte aanpak als Gezond In... (GIDS), JOGG, Rots en Water, Gezonde School vignet, etc.;
- Integraal (blijven) aanbieden van sportstimulering en gezondheidsvoorlichting;
- Extra aandacht voor (signaleren van) diegenen die echt ondersteuning nodig hebben om meer aan sporten en bewegen te doen en minder voor diegenen die de weg (al) weten te vinden;
- (Blijvend) aandacht voor Gezonde School vignet en meer gezonde sportkantine's als gezonde werkvloeren;
- Mensen met een lagere Sociaal Economische Status weten de mogelijkheden van ondersteuning vanuit het Jeugdsportfonds te vinden;
- Mensen weten de weg te vinden om een beweegadvies te kunnen krijgen in welke manier van sporten en bewegen bij hun vraag past en waar het aanbod te vinden is.

Doelen:

- Percentage dat voldoet aan de beweegnorm (zie bijlage 3) van de gemeente Smallerland ligt bóven het gemiddelde van de provincie Friesland;
- Percentage aan inactieven in Smallerland ligt ónder het gemiddelde van Friesland;
- Inzet en aandacht wordt verbeterd en krijgt meer prioriteit voor mensen die extra aandacht nodig hebben en/of waar de meeste effecten gerealiseerd kan worden. De gegevens vanuit de Wijkatlas en GGD Fryslân zijn leidend in een wijkgerichte aanpak aansluitend op het programma Gezond In;
- In 2021 is het aantal sportverenigingen verhoogd met een Gezonde Kantine;
- Op de website van het Sportbedrijf is de vraag (digitaal) te stellen voor een 'beweegadvies'.

2. Bewegen en maatschappelijke participatie

Smallerland heeft een rijk sportverenigingsleven, waarin sportverenigingen voorzien in traditioneel sportaanbod en waar mogelijk hun rol oppakken en meebewegen in het realiseren en ontwikkelen van vernieuwingen in het beweegaanbod voor verschillende leeftijden en doelgroepen.

Gewenste effecten:

- Het verbeteren van de kwantiteit en kwaliteit van sport- en beweegaanbod bij sportverenigingen en in de wijk/buurt;
- Het versterken van de levensvatbaarheid van sportverenigingen in de toekomst;
- Er is traditioneel én meer divers en flexibel aanbod (voor leden) bij sportaanbieders;
=> Via (kleine) evenementen, gemeenschappelijke open dagen, gemeenschappelijke sportdagen (voor bedrijfsport), alternatieve (fun)beweegvormen naast traditioneel sport- en beweegaanbod;
- Het plezier in bewegen wordt vergroot naast dat prestatie gezien mag worden;
- Er worden samenwerkingsverbanden aangegaan en onderhouden (wijk/buurtten/bedrijven);
- De aanwezige kennis en kunde bij (sport)verenigingen wordt beter gebundeld om verenigingsondersteuning en technisch kader beter beschikbaar te stellen;
- Er wordt verenigingsondersteuning aangeboden op behoefte/vraag;
- Het inzicht wordt vergroot van regelingen van het rijk als de Sportimpuls en waar nodig wordt ondersteuning gegeven;
- Er wordt meer ingezet op Jongvolwassenen en senioren in combinatie met werkgevers en het verbeteren van het inzicht van deze doelgroepen;
- De bedrijfsport wordt gestimuleerd om de eigen rol sterker op te (laten) pakken;
- Vraag en aanbod voor gehandicaptensport wordt inzichtelijker gemaakt en technisch kader wordt ondersteunt, waar mogelijk;
- Het contact en samenwerkingsverbanden tussen de gemeente, Sportbedrijf Drachten en de sportverenigingen wordt gestimuleerd met een jaarlijkse Netwerkbijeenkomst Sport;
- Signalerende functie van vrijwilligers en sporttechnisch kader is actiever betrokken bij de wijkgerichte aanpak.

Doelen:

- Er is specifiek aandacht en invulling gegeven aan Jong volwassenen en Senioren om deze doelgroep meer aan het sporten en bewegen te krijgen;
- De diversiteit en flexibiliteit van het sport- en beweegaanbod is uitgebreid (bij sportverenigingen);
- Er is gericht aandacht voor de 'Welkom op de Club' via de organisatiekracht van 'Open Clubs';
- Percentage leden bij sportverenigingen ligt in de gemeente Smallerland hoger dan het Friese gemiddelde;
- Vraag en aanbod in de gehandicaptensport is beter inzichtelijk gemaakt en ondersteuning gekregen vanuit de Stimuleringsaanpak Gehandicaptensport;
- Aandacht voor SportWens wordt toegevoegd om mensen met een handicap te stimuleren tot sporten en bewegen;
- Er is een poule opgericht waar kennis en kunde op verschillende thema's voor verenigingsondersteuning beschikbaar is;
- Er is een poule opgericht voor mensen met een ALO, CIO of Sport & Bewegen achtergrond die (tijdelijk) ingezet kan worden om (nieuw) sport- en beweegaanbod te stimuleren/realiseren.
- Eén keer per jaar vindt een Netwerkbijeenkomst Sport plaats, georganiseerd onder regie van de gemeente, in samenwerking met het Sportbedrijf Drachten;
- Eén keer per jaar vindt er een Kampioenenfeest plaats waar alle kampioenen in de gemeente in het zonnetje gezet worden, onder regie van het Sportbedrijf, in samenwerking met de gemeente.

3. Sport en Onderwijs

Onderwijs is dé basis waar jeugd op alle dagen verschillende manieren van sporten en bewegen aangeboden wordt door bevoegd en kwalitatief (bekwaam) kader.

Gewenste effecten:

- Verbeteren kwantiteit en kwaliteit van kader dat sport- en beweegaanbod verzorgt in het onderwijs;
- Meer bewegingsonderwijs in de week. Van twee naar drie keer (of vaker);
- Stimuleren actieve leefstijl en opdoen van brede ervaring van divers sport- en beweegaanbod, dat de kans op een leven lang bewegen vergroot;
- Meer samen opgaan in de keuzes die het onderwijs zelf mag maken, zodat dit beter aansluit om gemeenschappelijke doelstellingen vanuit een breder perspectief in de gemeente;
- Aanstellen van vakleerkrachten bewegingsonderwijs;
- Meer aandacht voor Fryske Sporten (ook in het voortgezet onderwijs);
- Ieder pakt zijn eigen rol(verantwoordelijkheid) op in het gemeenschappelijke doel.
- Onderzoek opstarten om vanuit 'Kwaliteitsimpuls onderwijs en laaggeletterdheid' naar invloed bewegen op leerresultaten voor rekenen, taal, schrijven, etc.;

Doelen:

- Dagelijks zijn er diverse sport- en beweegmomenten (voor, tijdens en na schooltijd);
- Er wordt een vakleerkracht(en) Bewegingsonderwijs aangesteld in het primair onderwijs (NB. Onderwijs dient hierin zélf deze keuze (mogelijk) te maken);
- De Coach Sport en Bewegen wordt als verbindende schakel ingezet in het onderwijs, bij sportverenigingen én in de buurt (zorg);

4. Sportaccommodaties en Openbare Ruimten

De sport- en beweegfaciliteiten in Smallingerland zijn divers en voorzien in traditioneel en ongeorganiseerd sport- en beweegaanbod en draagt bij aan (meer) multifunctioneel gebruik van beschikbare (openbare) ruimten, waarbij voor iedere inwoner sport- en beweegaanbod bereikbaar is in de directe, eigen omgeving.

Gewenste effecten:

- Integraal uitdragen en meer bekendheid geven aan één gezamenlijk gemeentelijk uitgangspunt als beweegvisie: "Een omgeving die uitnodigt tot gezond (beweeg)gedrag";
- Sportaccommodaties en openbare ruimten nodigen uit om samen te komen en te bewegen.;
- Bij vernieuwing in wijken, speelplekken, fusies van scholen, sporthallen, gymzalen, aanlegsteigers, etc. wordt samen gezocht in hoe integraal en financieel samen er een 'plus' op te zetten is vanuit het totaal aan beschikbare middelen;
- Faciliteiten voorzien in grondvormen van bewegen en verschillende sport- , speel- en beweegaanleidingen om (meer) beleving te creëren;
- Accommodaties zijn actueel en multifunctioneel ingericht;
- Waar mogelijk worden verschillende beweegaanleidingen en elementen apart of multifunctioneler gecombineerd, zodat de aanwezige ruimten (meer divers) benut wordt;
- Meer keuze in sport- en beweegaanbod voor de traditioneel georganiseerde sport en de ongeorganiseerde sport, voor jong tot oud, van minder valide- tot valide beweger en van amateur tot (de beginnende) topsporter, bij de sportvereniging als in de openbare ruimte;
- Waar mogelijk worden beschikbare accommodatie(ruimte)s voor een breder maatschappelijk inzet mogelijk en gebruikt.

Doelen:

- Binnensportaccommodaties worden gebruikt door onderwijs als verschillende (sport)verenigingen;
- We stimuleren de beweegdeelname door het bundelen van wat waar aan beweegaanbod te vinden is in de gemeente via onder anderen de websites www.bewegeninsmallingerland.nl, www.bewegenindrachten.nl, www.samenwijzer.nl en www.drachtenwiljemeemaken.nl ;
- We onderzoeken en delen de resultaten van het bewegingsonderwijs in de Gymzaal van de Toekomst met de digitale inrichting met iSpace in Opeinde. iSpace wordt breder toegepast in de gemeente (waar mogelijk);
- Nieuwe sportaccommodaties zijn zoveel mogelijk multifunctioneel in gebruik en door meer organisaties dan alleen sportverenigingen.

5. Breedtesport-evenementen en topsport

Smallingerland profileert zich met aantrekkelijke (sport)evenementen gericht op breedtesport en biedt ruimte voor haar sporttalenten.

Gewenste effecten:

- Bij evenementen (bestaand als nieuw) wordt waar mogelijk meer voorzien in verschillend beweegaanbod dat laagdrempelig voor iedereen gedaan kan worden met een groot 'fungehalte';
- Beweegaanbieders pakken (meer) hun rol op in het voorzien van verschillende vraag (behoefte) en aanbod;
- Er wordt ingehaakt op de voorbereidingen van Culturele Hoofdstad Leeuwarden 2018;
- We zijn trots op elke kampioen. Elke kampioen mag gezien worden, ongeacht leeftijd, klasse niveau, doelgroep, etc.;
- Aandacht voor al onze kampioenen via verschillende mediakanalen.

Doelen:

- Inzet van een voltijd coach bij het Regionaal Training Centrum (RTC) voor Talentontwikkeling zwemmen te Drachten in samenwerking met het Centrum voor Talentontwikkeling en Onderwijs (CTO);
- Inzet Kleine Evenementen Subsidie met extra aandacht voor vernieuwing bestaande evenementen en nieuwe evenementen;
- We stimuleren meer (fun)beweegaanbod bij (sport)evenementen;
- Al onze kampioenen worden gehuldigd tijdens een jaarlijks Kampioenenfeest. Het Sportbedrijf Drachten zorgt voor de organisatie, in samenwerking met de gemeente;
- Topsportprestaties krijgen aandacht via Bijzondere Prestaties (zie bijlage 6).

Hoofdstuk 7: Monitoring en evaluatie

In dit hoofdstuk wordt weergegeven waar de gemeente Smallerland op inzet en hoe de resultaten gemonitord worden. De belangrijkste gegevens worden als kengetallen in de jaarlijkse gemeentelijke rapportage meegenomen.

De gemeente zet op hoofdlijn in op:

- **Verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB)** (zie bijlage 3)
- **Verminderen percentage inactieven**
- **Verhogen van de sportdeelname en het aantal leden bij sportverenigingen**

Hierbij stellen wij de volgende meetinstrumenten centraal om een goed vergelijk door de tijd te kunnen maken:

1. de tweejaarlijkse Wijkatlas¹² en Bewonersenquête

Om de twee jaar doet de gemeente onderzoek onder haar bewoners om in kaart te brengen wat de sociale kaart is van de wijk en hoe de wijk beoordeeld wordt op verschillende onderdelen.

Lidmaatschap bij sportverenigingen is één van de gestelde vragen.

2. de vierjaarlijkse Gezondheidsmonitor van GGD Fryslân¹³

GGD Fryslân voert om de vier jaar de Gezondheidsmonitor uit, waarbij verschillende doelgroepen gemonitord worden in de leeftijdscategorieën: 4-12 jaar, 12-18 jaar, 18- 65 jaar en 65 jaar en ouder.

3. de jaarlijkse verantwoording van het Sportbedrijf Drachten.

Het Sportbedrijf dient elk jaar een activiteitenplan in voor de uitvoering om de gewenste resultaten van het gemeentelijke beleid te realiseren. Het activiteitenplan wordt jaarlijks verantwoord.

4. de tweejaarlijkse Friese Sportverenigingsmonitor

In 2016 is de **Friese Sportverenigingsmonitor¹⁴** voor het eerst afgenomen. Een onderzoek die gericht is meer te vertellen over hoe het gaat met de sportverenigingen in Fryslân. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Sport Fryslân, het Mulier Instituut en het Fries Sociaal Planbureau (FSP). Dit onderzoek wordt om de twee jaar herhaald onder alle sportverenigingen in Fryslân. De resultaten hiervan gaan we volgen.

Met de Friese Sportverenigingsmonitor kunnen de drie partijen de vitaliteit van Friese sportverenigingen meten en in de tijd gaan volgen. Het biedt inzicht in de stand van zaken bij de sportverenigingen. Dit inzicht is nodig om verenigingen gerichter te kunnen ondersteunen bij de uitdagingen waar ze voor staan. De onderzoeksresultaten zijn verder toepasbaar voor beleidsevaluatie en bieden een fundament voor (nieuw) sport- en beweegbeleid van provincie, gemeenten en sportverenigingen. De vitaliteit geeft aan in hoeverre een sportvereniging een bestaansrecht houdt en voorbereid is op de toekomst.

5. het vierjaarlijkse capaciteitsonderzoek

Het capaciteitsonderzoek naar onze sportaccommodaties geeft ons inzicht in de benutting van de capaciteit en eventuele knelpunten bij binnen- en/of buitensportaccommodaties.

¹² <https://www.smallerland.nl/Wijkatlas>

¹³ <https://www.ggd Fryslan.nl/gezondheidsmonitor>

¹⁴ <http://www.sport Fryslan.nl/friese-sportverenigingsmonitor-van-start>

Hoofdstuk 8: Financieel kader

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat het gemeentelijke financiële kader is. Voor het totale gemeentelijke sportbeleid is jaarlijks circa € 4,5 miljoen structureel beschikbaar.

Mogelijke bezuinigingen

De afgelopen jaren zijn verschillende bezuinigingen doorgevoerd. Zodra nieuwe bezuinigingen aan de orde zijn, worden de mogelijkheden hiervoor onderzocht.

Gemeentelijk kader

In het Beleidsplan 2017-2020 zijn op meerdere taakvelden baten en lasten geraamd voor het uitvoeren van het sportbeleid. Binnen het Programma Sport, cultuur en recreatie betreft dit de taakvelden Sportaccommodaties en Sportbeleid en activering. Het Programma Onderwijs heeft op de taakvelden Onderwijshuisvesting en Onderwijsbeleid en leerlingzaken een aandeel in het sportbeleid.

In onderstaande tabel staan de beschikbare structurele middelen voor het Sportbeleid in 2017:

Structurele middelen	Taakveld	Budgetten 2017 (in euro's)		
		Lasten	Baten	Saldo
Sportbedrijf				
Subsidie Sportbedrijf	Sportaccommodaties	1.935.240		1.935.240
Breedtesportimpuls	Sportbeleid en activering	139.140		139.140
Subsidie huur gymzalen	Onderwijshuisvesting	130.200		130.200
		2.204.580	0,00	2.204.580
Sportaccommodaties				
De Welle	Sportaccommodaties	30.870	-443.760	-412.890
Veldsport	Sportaccommodaties	547.250	-80.910	466.340
Zaalsport sporthallen	Sportaccommodaties	248.040	-426.370	-178.330
Subsidie avondgebruik gymzalen	Sportaccommodaties	93.600		93.600
		919.760	-951.040	-31.280
Sportstimulering				
Combinatiefuncties	Sportbeleid en activering	327.220		327.220
Evenementensubsidies (zie bijlage 8)	Sportbeleid en activering	12.280		12.280
		339.500	0,00	339.500
Onderwijs				
Bewegingsonderwijs - gymzalen	Onderwijshuisvesting	597.490	-130.200	467.290
Sportbedrijf: schoolzwemmen	Onderwijsbeleid	223.880		223.880
Gym- en zwemvervoer	Onderwijsbeleid	170.080	-65.570	104.510
		991.450	-195.770	795.680
Totaal		4.455.290	-1.146.810	3.308.480

Naast deze structurele middelen is voor groot onderhoud eenmalig € 2,3 miljoen gereserveerd om het huidige zwembad De Welle tot 2020 in stand te houden. Voor het onderhoud van de veldsportaccommodaties is een meerjarenplanning aanwezig. Het jaarlijkse (groot) onderhoud wordt binnen de reguliere middelen gedekt. De vervanging van de kunstgrasvelden wordt in de betreffende jaarschijven van het Beleidsplan eenmalig meegenomen. De huidige sporthal de Drait is aan renovatie of vervanging toe en voldoet niet meer aan de huidige normen. In het Beleidsplan 2017-2020 zijn structurele middelen gereserveerd voor volledige nieuwbouw (€ 137.000).

Bronnen

Literatuur:

Gemeentelijke beleidstukken en voorgaande beleid

Onderzoeken:

- **Verdiepingsonderzoek buurtsportcoaches 2016,**
Mulier Instituut (sociaal wetenschappelijk onderzoek)
- **Voortgangsrapportage Sport en Bewegen in de Buurt 2016,**
Mulier Instituut (sociaal wetenschappelijk onderzoek)
- **Gezondheidsmonitor 2012 en 2016,**
GGD Fryslân
- **Wijkatlas en Bewonersenquête**
De wijkatlas verschijnt iedere vier jaar in de gemeente Smallingerland. De laatste versie is van november 2015 en bevat veel cijfers, kaarten en grafieken over bevolkingssamenstelling, woningvoorraad en leefbaarheid in Smallingerland. Daarnaast bevat de wijkatlas een schat aan informatie over het sociale en fysiek woonklimaat van buurten en dorpen in de gemeente. De Bewonersenquête wordt gelijktijdig verspreid met de vragen voor de wijkatlas. De enquête betreft een aantal extra vragen over sportdeelname en lidmaatschap bij sportverenigingen.

Websites oa.:

www.sportengemeenten.nl
www.allesoversport.nl
www.kenniscentrumsport.nl
www.sportknowhowxl.nl
www.sportindebuurt.nl
www.nocnsf.nl
www.sportfryslan.nl
www.sportbedrijf-drachten.nl
www.fryslan.frl
www.rijksoverheid.nl
www.scp.nl
www.gezondeschoolfryslan.nl
www.ggd Fryslan.nl
<http://www.combinatiefuncties.nl/>

Ministerie van VWS

Het **ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport**¹⁵ (VWS) draagt in de eerste plaats de zorg voor de volksgezondheid. Dit betreft onder andere het beleid met betrekking tot ziekenhuizen, geneesmiddelen, ziektekosten en huisartsen. Verder is het ministerie verantwoordelijk voor het preventiebeleid, de preventieve gezondheidszorg, de publieke gezondheid en de voedselveiligheid. Ook het welzijnsbeleid zoals: de ouderenzorg, het jeugdbeleid, het sociaal-cultureel werk, de verslaafdenzorg en de maatschappelijke dienstverlening, behoort tot het taakveld. Daarnaast is het ministerie verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van de sport.

"Nederland gezond en wel". Dat is het motto van het ministerie van VWS. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vindt dat sport een grote maatschappelijke waarde heeft, en vindt het belangrijk sporten en bewegen te stimuleren. In 2005 heeft VWS de beleidsnota 'Tijd voor Sport – meedoen, bewegen en presteren' vastgesteld, en in 2008 dit beleid verder aangescherpt met de beleidsbrief 'De kracht voor sport'. Gezondheid, meedoen, de maatschappelijke functie van sportverenigingen, het stimuleren van specifieke doelgroepen en topsport waren hierin de speerpunten.

In de beleidsbrief van het ministerie van VWS 'Sporten en bewegen in Olympisch perspectief' uit mei 2011 zijn drie prioriteiten gesteld:

- Sport en bewegen in de buurt: De ambitie is dat iedereen veilig kan sporten en bewegen in de eigen buurt. Om dit te bereiken is het belangrijk dat lokaal verbindingen worden gelegd tussen onder andere sport, school, zorg, welzijn en het bedrijfsleven.
- Werken aan een veiliger sportklimaat
- Uitblinken in de sport

In het uitvoeringsprogramma van het rijk komen een aantal maatregelen voor die ook in het gemeentelijk beleid een belangrijke rol spelen:

Impuls combinatiefunctionarissen

Combinatiefunctionarissen¹⁶ zijn mensen die bruggen bouwen tussen onderwijs en sport op lokaal niveau. De combinatiefunctionarissen stimuleren en versterken het sport- en beweegaanbod op en rond scholen. Ook versterken ze de sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, naschoolse opvang en de wijk. De regeling heeft tot doel dat meer kinderen gaan sporten en dat kinderen meer sport en beweegaanbod krijgen. In 2012 wilde het rijk landelijk 2.250 fte aan combinatiefunctionarissen hebben gerealiseerd. De gemeente Smallerland doet vanaf 2011 mee aan de regeling combinatiefunctionarissen. Recent heeft het Mulier Instituut in 2016 onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de inzet van de combinatiefuncties. Ongeacht hoe gemeenten kiezen de combinatiefunctionarissen in te zetten, is overal een impuls gegeven aan lokaal beleid met de inzet van de combinatiefunctionarissen.

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

Vanuit het rijksprogramma NASB¹⁷ krijgen gemeenten ondersteuning bij het opzetten van beweegbeleid en het uitvoeren van beweeginterventies. Het NASB heeft als doel de bewegingsarmoede onder te weinig actieve burgers terug te dringen en het overgewicht en andere gezondheidsproblemen onder de bevolking terug te dringen. De gemeente Smallerland heeft

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/inhoud/organisatie>

¹⁶ <http://www.nocnsf.nl/combinatiefuncties>

¹⁷ <http://www.nocnsf.nl/nasb>

vanaf 2010 meegedaan aan het NASB. Hier is via activiteitenafspraken met het Sportbedrijf Drachten onder anderen invulling aan gegeven. In 2015 is deze interventie geëindigd. De resultaten zijn verwerkt in de jaarverslagen (zie Terugblik sportbeleid 2013-2016).

Olympisch Plan

Ondanks het wegvallen van de ambitie van de kandidaatstelling voor de Olympische Spelen 2028, heeft het rijk de doelstellingen van het Olympisch Plan vooralsnog gehandhaafd. Het plan is gericht op het versterken van de sport in de volle breedte: van topsport tot breedtesport.

Actuele trend

De actuele landelijk trend is dat 'sport als doel' meer verschuift naar 'sport als middel'. Hierbij wordt via het beschikbaar stellen van accommodaties en verenigingsondersteuning 'sport als doel' blijvend gefaciliteerd. Het verschuiven naar meer 'sport als middel' heeft te maken dat bewegen meer een erkend instrument wordt en een waardevolle bijdrage levert aan andere maatschappelijke en beleidsdoelstellingen waar VWS haar zorg voor heeft.

NOC*NSF

NOC*NSF voert haar taken uit in opdracht van VWS. Het NOC*NSF is een Nederlandse sportorganisatie met als doel (top)sport in Nederland te bevorderen. Het NOC*NSF ontstond in 1993 uit een fusie van het Nederlands Olympisch Comité (NOC) en de Nederlandse Sport Federatie (NSF). Bij het NOC*NSF zijn 90 landelijke sportorganisaties aangesloten.

Het NOC*NSF droomt van een Nederland waarin iedereen geniet van sport. Want sport is passie, sport verbreedert en sport is gezond. Sport haalt het beste in mensen naar boven, zorgt voor vriendschap en voor respect. Daarom is het doel van NOC*NSF ervoor te zorgen dat echt iedereen aan sport kan doen en van sport kan genieten. NOC*NSF wil samen voor optimale sportomstandigheden in Nederland zorgen. De **Sportagenda 2017+¹⁸** van NOC*NSF geeft de richting aan die de georganiseerde sport samen met haar partners in wil slaan om dit te bereiken. Het gaat daarin om meedoen én om winnen. Het gaat ons om mensen te stimuleren iedere dag een beetje beter te worden, sport in te zetten om de gezondheid van mensen te bevorderen en om Nederland veiliger en socialer te maken.

Sportbonden

Het NOC*NSF werkt samen met de sportbonden aan het verder versterken van de georganiseerde sport met het doel het aantal mensen dat wekelijks aan sport doet te vergroten. Om dit **sportparticipatie** percentage te verhogen dient ingezet te worden op het versterken van sportclubs, sportaanbod op maat, aantrekkelijke accommodaties, meer en beter betaald kader en lokale samenwerking. Hiervoor heeft NOC*NSF een nadere uitwerking gemaakt voor:

Gehandicaptensport

Sporten kan iedereen¹⁹. Het is fantastisch om te doen en brengt vooral ook veel plezier en ontspanning. Het is daarom ook geweldig dat er in ons land zoveel mensen aan sport doen, jong en oud, met of zonder handicap.

Sport is een bindend element voor onze maatschappij. Daarom vinden sportbonden en NOC*NSF het zeer belangrijk dat de hele Nederlandse maatschappij wordt geïnspireerd door sport. De sportbonden en NOC*NSF werken aan het versterken van de georganiseerde sport, ook voor mensen met een handicap. Het doel is om zoveel mogelijk mensen te laten sporten binnen de georganiseerde sport en zo dicht mogelijk bij huis. Dit volgens het motto: Samen wat samen kan, apart wat apart moet.

¹⁸ <http://www.nocnsf.nl/sportagenda-2017>

¹⁹ <http://www.paralympisch.nl/zelf-sporten/sporten-kan-iedereen>

Inmiddels is het merendeel van de gehandicaptensporten onder de hoede gebracht van de reguliere sportbonden. Het doel hiervan is om alle mogelijkheden die een sportbond te bieden heeft ook voor sporters met een handicap beschikbaar te stellen. Van het laagste niveau tot en met Paralympische topsport.

Kader

Wekelijks stellen ruim 600.000 ouders, vrijwilligers en ook betaalde coaches miljoenen kinderen en volwassenen in staat om binnen de sportvereniging, individueel of in teamverband sport te beoefenen²⁰. Mede dankzij deze mensen kunnen sporters in Nederland van jong tot oud en ieder op zijn/haar eigen niveau, wekelijks op een veilige en verantwoorde manier trainen en deelnemen aan wedstrijden. Met hun enthousiasme en tomeloze inzet leveren coaches een belangrijke bijdrage aan hoe mensen sport beleven. Wij kunnen trots zijn op deze trainers en coaches die sport in Nederland mogelijk maken!

De kwaliteit van sportkader (sportinhoudelijk, klantgerichtheid, etc.) is van invloed op de manier waarop sporters de kwaliteit van hun sportbeoefening ervaren en beoordelen. Om aan de eisen van sportconsumenten te kunnen (blijven) voldoen is een significante groei van het aantal coaches en een investering in de kwaliteit van coaches cruciaal. Reden voor de sportbonden en NOC*NSF om gezamenlijk te werken aan het verbeteren van de kwaliteit, werving en behoud van coaches.

NOC*NSF heeft daarbij de volgende ambities:

=> Voor iedere sporter een competente trainer / coach

=> Voor iedere trainer/ coach een passende opleiding / ontwikkeling

School en sport

Samenwerking tussen sport en onderwijs voor een stevig fundament onder een levenslange sportloopbaan. Sport heeft een belangrijke meerwaarde voor kinderen en jongeren. Sport en bewegen stimuleert de gezondheid, werkt tegen overgewicht en is onmisbaar voor de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling van jeugd. Sport wordt door veel kinderen leuk gevonden en draagt ook bij aan de realisatie van onderwijsdoelen zoals de verbetering van schoolprestaties en vermindering van schooluitval. Het is daarom van belang dat kinderen in de leeftijd dat ze op de basisschool zitten voor het eerst kennismaken met sport en hun sportloopbaan starten. Uit onderzoek blijkt namelijk dat sportende kinderen 3,5 keer zoveel kans hebben om ook op volwassen leeftijd actieve sporters te zijn.

Via school worden alle kinderen bereikt, ook de kinderen die niet van nature geïnteresseerd zijn in de sport of vanwege sociaaleconomische redenen niet kunnen sporten. Door sport aan te bieden op en rond school kan worden voorkomen dat jongeren bij de overstap naar het voortgezet onderwijs hun binding met sport verliezen.

De sportbonden en NOC*NSF hebben op het gebied van sport en onderwijs de volgende ambities:

- kinderen kunnen hun "fysieke alfabet" (= basisvormen van bewegen) voldoende ontwikkelen voor een leven lang plezier in sport en bewegen en/of als basis voor talentontwikkelingsprogramma's;
- kinderen kunnen gedurende hun actieve schoolperiode in en/of op school(zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs) kennis maken met een breed scala aan sporten;
- de schooldag van kinderen wordt **sportinclusief**²¹ door voor-, tussen- en naschools samen te werken met sportverenigingen/sportaanbieders;
- het door sportverenigingen/sportaanbieders verzorgde sportaanbod wordt verzorgd door voldoende gekwalificeerd kader;
- jongeren kunnen sporten en bewegen in hun directe leefomgeving door sport- en schoolaccommodaties multifunctioneel in te zetten;
- de kennismaking met sport leidt naar een voor de jongere geschikte sport.

²⁰ <http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=5870>

²¹ <http://www.nocnsf.nl/schoolensport>

Sportaanbieders

Wij allen winnen veel met sport(clubs)! Uit onderzoek blijkt dat mensen het langst blijven sporten op plaatsen waar zij grote sociale binding ervaren. Verenigingen maar ook andere sportaanbieders²² (organisaties die in de eigen omgeving sportactiviteiten organiseren) zijn plekken met in potentie grote sociale binding. We gebruiken de term sportclubs hiervoor. De lokale sportclubs zijn van zeer groot belang om meer mensen vaker, actiever en gedurende een langere periode in het leven aan het sporten te brengen en houden. We gunnen het zoveel mogelijk mensen om te genieten en profiteren van de kracht van sport. Om dit te realiseren, gunnen we het dan ook zoveel mogelijk sportclubs om goed te functioneren en de eigen ambities waar te maken. We winnen veel met sport(clubs)!

Intern-extern-verbinding

Samen geloven wij erin dat wanneer clubs de zaakjes intern goed op orde hebben, ze daarna – wanneer ze daar ambitie toe hebben en dit bij ze past – gaan kijken welke mogelijkheden de omgeving hen kan bieden en vice versa. Vervolgens maken deze clubs verbindingen met relevante partijen. Op deze manier maken clubs die kunnen en willen de beweging richting **open clubs**²³ en gaan meer **samenwerkingsverbanden** met elkaar aan in de wijk/buurt.

Kloppend hart-gouden driehoek-open club

Een goed functionerend bestuur, aangevuld met commissies en andere actieve leden, is als een kloppend hart voor de sportclub. Het kloppend hart zorgt ervoor dat de ‘gouden driehoek’ van aanbod-kader-accommodatie continu in balans is, dat de kracht die in de club zit wordt benut, dat de sfeer op de club goed en veilig is en dat het beleid en ambitie van de club past bij de eigen identiteit en cultuur.

Daar waar het bij de competenties, cultuur en ambitie van de club past, gaat het kloppend hart ook actief op zoek naar **samenwerkingsverbanden** met andere partijen in de eigen omgeving om daarmee te voorzien in de behoeften van eigen leden, nauw betrokkenen bij de club (zoals ouders) en buurtbewoners. De club ontwikkelt zich dan in de richting van een **open club**.

Volwassenensport

Elke levensfase kent eigen specifieke sportbehoeftes. Daarom wordt in de Sportagenda van NOC*NSF en Sportbonden ook voor de groep volwassenen onderscheid gemaakt in verschillende levensfasen: de jongvolwassenen²⁴, oudere volwassenen en gepensioneerden. We streven ernaar dat voor elk van deze levensfasen specifieke sportactiviteiten worden georganiseerd die aansluiten op de wensen van deze groepen. Om de volwassenen te bereiken worden vanuit de sport, verbindingen gelegd met terreinen als welzijn, zorg, ouderenorganisaties en bedrijven. Denk daarbij aan bedrijfssport of zorgverleners die sport stimuleren en doorverwijzen naar bestaand sportaanbod. Iedereen dient hierin haar eigen rol op te pakken en actief samenwerkingsverbanden waar mogelijk met elkaar aan te gaan.

De meeste sporttakken zijn al uitermate geschikt, zoals golf (NGF), jeu de boules (NJBB), wandelen (KNBLO-NL), tennis (KNLTB) en fietsen (NTFU). Aanvullend ontwikkelen sportbonden steeds meer speciale sport en beweegprogramma's. Voorbeelden hiervan zijn Fithockey (KNHB), Denken en Doen (Bridge Bond), Body&Mind (Aikido Nederland), Valpreventie (Judo Bond Nederland) en 7 tegen 7-voetbal (KNVB).

²² <http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=15586>

²³ <https://www.allesoversport.nl/?s=open+club>

²⁴ <http://www.nocnsf.nl/volwassenensport>

Jongvolwassenen (ongeveer 24-45 jaar)

(bron: Kerncijfers sport en bewegen jongvolwassenen en ouderen (kenniscentrum sport) juli 2016)
In deze leeftijdsfase maken veel mensen gebeurtenissen mee die hun leven ingrijpend veranderen. Denk aan verhuizen, samenwonen, een nieuwe baan of kinderen. Vooral de combinatie van werk en jonge kinderen laat weinig vrije tijd over, waardoor sporten niet meer vanzelfsprekend is. Van deze doelgroep is bekend dat **44%** aangeeft meer aan sporten en bewegen te willen doen, dan dat zij op dit moment doen.

Oudere volwassenen (ongeveer 45-65 jaar)

(bron: Kerncijfers sport en bewegen jongvolwassenen en ouderen (kenniscentrum sport) juli 2016)
De meeste oudere volwassenen hebben in het verleden wel gesport, maar in deze leeftijdsfase is hun sportdeelname relatief laag: 60 procent sport minimaal 12 keer per jaar. Velen gaan in deze levensfase minder werken. Ook de zorgtaken voor kinderen nemen af. Dat biedt mensen in deze leeftijdscategorie doorgaans meer vrije tijd om te sporten. Wel hebben ze vaak nog een baan en een druk sociaal leven. Van deze doelgroep is bekend dat **29%** aangeeft meer aan sporten en bewegen te willen doen, dan dat zij op dit moment doen.

Gepensioneerden (ongeveer 65-plussers)

(bron: Kerncijfers sport en bewegen jongvolwassenen en ouderen (kenniscentrum sport) juli 2016)
De meeste 65-plussers zijn met pensioen en hebben betrekkelijk veel vrije tijd. Ze willen graag sporten met leeftijdsgenoten, maar minder dan de helft van hen sport regelmatig. Voor 75-plussers ligt het percentage sporters zelfs nog lager (<30 procent). Sport kan bij deze doelgroep ingezet worden om sociale contacten te onderhouden en fysiek gezond te blijven. Van deze doelgroep is bekend dat **5%** aangeeft meer aan bewegen te willen doen.

Topsport en Internationaal

De prestaties van topsporters dragen bij aan de ambitie van Nederland om bij de top 10 van beste sportlanden in de wereld te horen. Daarnaast inspireren medailles en prestaties van topsporters mensen om te gaan of blijven sporten en hun eigen grenzen te verleggen. Daarom investeert de Rijksoverheid in topsport²⁵ zodat topsporters optimaal kunnen presteren en medailles kunnen winnen.

Daarnaast zijn internationaal toonaangevende evenementen van belang. Evenementen waar onze atleten voor eigen publiek kunnen presteren en die Nederland sterker maken, zowel in maatschappelijk als economisch opzicht. En waarmee we onze plek claimen in de internationale arena. Daarom investeert de Rijksoverheid in het naar Nederland halen en organiseren van deze evenementen.

Een eerlijke, respectvolle en gelijkwaardige competitie is essentieel om uit te maken wie zich de beste mag noemen. Die kan onder druk komen te staan door bijvoorbeeld doping en het kopen van wedstrijden (matchfixing). De Rijksoverheid probeert doping en matchfixing zowel op nationaal als internationaal niveau aan te pakken.

Toegift

Sport en bewegen in **verkiezingsprogramma's**²⁶.

²⁵ <http://www.nocnsf.nl/ministerievanvws>

²⁶ <https://www.ibl.nl/kcsport/>

BIJLAGE 2 Provinciaal beleid

De laatste jaren is het provinciaal sportbeleid²⁷ vooral gericht op het bevorderen van een actieve leefstijl van de inwoners, de sociale cohesie te versterken en een toegankelijke sportinfrastructuur op kwalitatief verantwoord niveau te bieden. Dit doet zij op basis van een viertal pijlers: Breedtesport, Fryske Sporten, Talentontwikkeling en Evenementen.

De provincie heeft de rol als bemiddelaar tussen partijen op het terrein van de sport lokaal, regionaal en provinciaal niveau. De gemeenten blijven verantwoordelijk voor het lokale sportbeleid.

De provincie heeft recent nieuw provinciaal beleid voor 2017-2020 uiteengezet via een beleidsbrief²⁸ "hhh, hart hoofd handen" rondom de onderwerpen Cultuur, Taal, Onderwijs en Sport. Het nieuwe provinciale beleid spitst zich toe op voortzetting van voorgaand beleid, aangevuld met het anticiperen op de landelijk trend waar sport als middel meer ingezet wordt. De beleidsbrief moet meer vrijheid en minder vastgestelde kaders geven om lokaal sportbeleid makkelijker vorm te kunnen geven. Met een extra investering in: het faciliteren van nieuwe culturele initiatieven, verruiming van het mogelijk maken van (breedte)sport, uitvoering van het deltaplan Frysk rekening houdend met iedereen door inclusief sociaal beleid. Dit doet de provincie op basis van vijf hoofdlijnen: **participatie** versterken, verbreden en verdiepen van **educatie**, **innovatie** stimuleren en faciliteren, **leefbaarheid** bevorderen, vergroten van **zichtbaarheid**.

Het sportbeleid omvat breedtesport, Friese sporten, talentontwikkeling en topsport. De breedtesport wordt gestimuleerd via een kennis- en expertisecentrum dat ondergebracht is bij **Sport Fryslân**. Daarbij is speciaal aandacht voor doelgroepen als ouderen en gehandicapten. De inspanningen op het gebied van talentontwikkeling en topsport staan met namen in relatie tot Thialf, Topsport Noord, en het centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO). De provincie draagt bij aan sportevenementen op al deze terreinen en aan het jaarlijkse sportgala.

De provincie houdt haar regisserende en controlerende rol als het gaat om handhaven van wetten en afspraken. Haar faciliterende rol verschuift meer naar een interactieve en meewerkende rol. Dit laatste wil zij vooral doen door meer in te zetten op stimuleren, inspireren en het verbinden van partijen.

Voor sport zijn de provinciale doelstellingen gericht op:

- verhogen percentage dat voldoet aan de beweegnorm (NNGB, zie bijlage 3), met extra aandacht voor breedtesport, innovatie, gehandicaptensport en verbinden met de zorgsector
- terugdringen percentage inactieven
- verhogen percentage leden bij sportverenigingen
- verhogen percentage deelname Fryske Sporten

Sport Fryslân

Sport Fryslân²⁹ is een organisatie, het kennis- en expertisecentrum, die vanuit het provinciale beleid ondersteuning en advisering biedt aan sportbonden, sportverenigingen, maar ook aan gemeenten. Het doel van Sport Fryslân is zoveel mogelijk Friese inwoners te stimuleren voldoende en verantwoord te sporten en te bewegen. Zij richten zich op alle doelgroepen en werken hierbij samen met welzijnsorganisaties, zorgverzekeraars en revalidatiecentra.

²⁷ http://www.fryslan.frl/beleidsthemas/cultuur-taal-onderwijs-en-sport-2017-2020_3376/

²⁸ http://www.fryslan.frl/beleidsthemas/cultuur-taal-onderwijs-en-sport-2017-2020_3376/

²⁹ <http://www.sportfryslan.nl/>

BIJLAGE 3

Beweegnorm en sport- en beweegvormen

BEWEEGNORM (= NNGB)

Landelijk zijn twee normen vastgesteld. De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), de **beweegnorm**³⁰, is vooral gericht op het onderhouden van **GEZONDHEID** en de fitnorm die vooral gericht is op het onderhouden van fysieke fitheid.

⇒ Smallingerland steekt in op het welbevinden en de gezondheid van haar burgers, omdat daarmee iedereen meegenomen wordt.

Beweegnorm (NNGB) - half uur matig intensief bewegen op minstens 5 dagen per week (>19 jaar)
 - dagelijks een uur matig intensief bewegen (<19 jaar)
 Fitnorm - minimaal 20 minuten intensief bewegen op minstens 3 dagen per week
 Combinorm - voldoet aan beweegnorm (NNGB) en/of aan de fitnorm

Tenminste een half uur per dag matig intensief op minimaal 5 dagen per week bewegen is vereist om te voldoen aan de NNGB. Volgens deze norm is iemand **inactief** als er op geen enkele dag in de week minimaal 30 minuten matig intensief wordt bewogen.

De fitnorm vereist tenminste drie keer per week gedurende minimaal 20 minuten zwaar intensieve lichamelijke activiteit.

Daarnaast is er nog de combinorm. Iemand voldoet aan de combinorm als hij voldoet aan de eisen van NNGB en/of de Fitnorm.

BEWEEGVORM

(opsplitsing naar vorm bewegen, waar deze onderzoeksvraag extra toegevoegd is door SportFryslân bij het GGD onderzoek)

		2016		2012	
		Fryslân (NL)	Smallingerland	Fryslân (NL)	Smallingerland
4-12 jaar					
	Alleen lid bij vereniging onderzocht	82%	75%	n.b.	n.b.
12-18 jaar					
	Alleen lid bij vereniging onderzocht	74%	76%	65%	70%
19-64 jaar en 65 jaar en ouder samen onderzocht					
	Vereniging (lid)	?	?	25%	23%
	Fitness Commercieel			21%	23%
	Anders georganiseerd			12%	7%
	Ongebonden			39%	32%
Functie beperkten (doelgroep jonger dan 19 jaar is te klein om uitspraken over te doen)					
	19 jaar en ouder (geen onderscheid in sportdeelname)	n.b.	n.b.	40%	43%

NB. De gegevens van de onderzoeken voor 19 jaar en ouder zijn op dit moment nog niet bekend. Eind maart 2017 zijn deze gegevens bekend.

³⁰ <https://www.allesoversport.nl/artikel/hoeveel-moet-je-bewegen-volgens-de-beweegnorm/>

BIJLAGE 4 Wat is ingezet?

Om uitvoering te geven aan het beleid heeft de gemeente een contract afgesloten met het Sportbedrijf Drachten parallel aan de periode van het sportbeleid. Dit wordt vastgelegd via 'Activiteitenafspraken', waarin een plan van aanpak opgenomen is op welke deelgebieden in te zetten en op welke manier (**HOE**) de gewenste effecten en doelstelling van het beleid behaald wordt. De Activiteitenafspraken 2013-2016 waren verdeeld over enkele gebieden, te weten:

1. Sport en Beweging:

A. Sportbewegingsstimulering.

B. Verenigingsondersteuning.

C. Sport en Onderwijs.

D. Vrije ruimte

2. **De Welle** (school- /verenigings-/recreatiefzwemmen)

3. **Sportaccommodaties** (exploitatie & beheer zwembad, enkele gymzalen en sporthallen)

4. **Tijdelijke projecten** (combinatiefunctionarissen)

1. Sport en Bewegen

A. Sportbewegingsstimulering

De sport- en beweegdeelname stimuleren en verhogen bij de doelgroepen jeugd, mensen met een (functie)beperking en niet-bewegsters door middel van een passend aanbod. Dit is onder anderen gedaan voor:

- Jeugd: via inzet van de Schoolsportagenda en Jeugdsportfonds
- Mensen met een beperking: via Special Heroes (SO) en Sport4You
- Inactieven: via wijkgerichte aanpak JOGG en Gezond in Smallerland
- Ouderen: via Sociaal Vitaal

B. Verenigingsondersteuning

Vitale sportverenigingen verstrekken door het aanbieden van kwalitatief goede verenigingsondersteuning voor onder anderen: kadervorming, sporttechnisch kader (STK) en activiteitenbudget.

C. Sport en Onderwijs

Vanuit tijdelijke project NASB (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen), zijn vier interventies ingezet:

- Beweegkriebels (0 – 4 jarigen),
- Lekker Fit! (groepen 1 t/m 8 basisonderwijs; voeding en bewegen),
- Spelend Bewegen (groep 1 t/m 4; 'Club Extra', extra motorische begeleiding) en
- VO Dubbel Actief (gezonde leefstijl Voortgezet Onderwijs)

Hiernaast is ingezet op deskundigheidsbevordering rondom bewegingsonderwijs en bevoegdheid leerkrachten basisonderwijs door het inzetten van een Coach Sport & Bewegen die onder anderen ondersteunt bij: het stimuleren van verschillende sport en beweegactiviteiten, het coachen van groepsleerkrachten tot verbeteren inrichten bewegingsonderwijslessen, hoger actiepercentage tijdens de lessen een actueel aanbod.

Waar mogelijk is ingehaakt op de speerpunten uit Gezondheidsbeleid met inzet van het programma 'De gezonde school' en het project 'Gezonde Slagkracht'. Het Gezonde Slagkracht project loopt door in Programma GIDS (Gezond In De Stad), wat later 'Gezond In.... Smallerland' genoemd is. Tegelijkertijd is waar mogelijk ingehaakt op een doorontwikkeling van de inzet op de wijkgerichte JOGG aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht). JOGG: zet in op het vergroten van de Weerbaarheid van de jeugd. Dit gebeurt in het basisonderwijs met Rots & Water.

Voor de oudere jeugd met Fysiek Sociale Weerbaarheid en met Sport4You (stimulering sportaanbod 12 t/m 14 jaar jeugd met lichte verstandelijke beperking). Het programma LEFF is een aanpak dat extra ondersteuning geeft aan kinderen én ouders op achterstanden op motorisch, sociaal en cognitief vlak.

D. Vrije ruimte (beweegbeleid)

Dit geeft het Sportbedrijf de ruimte om in te kunnen spelen op ontwikkelingen en (nieuwe) samenwerkingsverbanden, waarmee flexibiliteit wordt gecreëerd inzet te kunnen wijzigen in onderling overleg om gedurende de beleidsperiode in te kunnen springen op aanpalende gemeentelijke thema's als gezondheidsbeleid, openbare ruimte, etc., dat bijdraagt om gemeentelijke doelstellingen te kunnen versterken.

2. De Welle;

Invulling geven aan exploitatie en beheer van zwembad De Wellen en vormgeven van het zwemaanbod in de gemeente als: Recreatief zwemmen, Verenigingszwemmen, Schoolzwemmen (groepen 3 & 4, 80% zwemdiploma A) en overig (Particulier) zwemmen.

3. Sportaccommodaties:

Invulling geven aan gebruik van binnensportaccommodaties te optimaliseren. Smallerlands sportverenigingen ondersteunen door accommodaties beschikbaar te stellen tegen gereduceerd tarief. Betreft: sporthallen, gymzalen, gymzalen De Wiken en MFA De Bouwen.

4. Tijdelijke projecten (NASB en COMBINATIEFUNCTIONARISSEN)

Inzet combinatiefunctionarissen in het basisonderwijs met Coaches Sport en Bewegen. Het onderwijs is dé plek waar jeugd structureel komt en te benaderen en de leefstijl bij te brengen is. Bevoegd personeel in het onderwijs wordt gecoacht als impuls bewegingsonderwijs te ondersteunen/ te verbeteren.

Coaches Sport en Bewegen (combinatiefunctionarissen).

Vanuit de impuls combinatiefunctionarissen zijn Coaches Sport en Bewegen bij het onderwijs op de basisscholen ingezet om de groepsdocenten (met aantekening op bewegingsonderwijs te mogen geven) te voorzien van voorbeeldlessen en te coachen op de invulling van het bewegingsonderwijs. Met als doel de kwaliteit van het bewegingsonderwijs te verbeteren. Sinds 2011 doet de gemeente Smallerland mee met de impuls.

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

Via het rijksprogramma NASB kregen gemeenten ondersteuning bij het opzetten van beweegbeleid en het uitvoeren van beweeginterventies. Dit programma is eind 2015 afgerond. Het doel van NASB was bewegingsarmoede onder te-weinig-actieve-burgers en bijkomende gezondheidsproblemen als overgewicht als gevolg van te weinig bewegen aan te pakken. In de gemeente Smallerland is via dit programma invulling gegeven aan: Rots en Water, LEFF, Sociaal Vitaal, Sport4You, Jeugdsportfonds (zie ook pagina 19, 1. C. Sport en Onderwijs).

Olympisch Plan.

Ondanks het wegvallen van de ambitie van kandidaatstelling voor de Olympische Spelen 2028, heeft het rijk de doelstellingen van het Olympisch Plan gehandhaafd. Het plan is gericht op het versterken van de sport in volle breedte: van topsport tot breedtesport. Doelstelling is dat in 2016 de sportdeelname (minstens 12x epr jaar sporten) van alle Nederlanders is gestegen van 65% tot 75%.

Om Talentontwikkeling te stimuleren in de gemeente heeft de gemeente er voor gekozen het Centrum voor Talentontwikkeling en Onderwijs (CTO) te ondersteunen door een bijdrage vanuit het Rijk voor de inzet van de combinatiefuncties te koppelen aan het Regionaal Training Centrum (RTC) voor de inzet van Talentcoach zwemmen in Drachten.

BIJLAGE 5 Nieuwbouw De Welle

Het Sportbedrijf Drachten exploiteert zwembad De Welle in opdracht van de gemeente. Het zwembad wordt gebruikt voor beoefening van zowel breedtesport als topsport. Scholen maken gebruik van het bad om met de leerlingen schoolzwemmen aan te bieden. Hiernaast zijn er ook vele zwemverenigingen vanuit de hele noordelijke regio die gebruik maken van het zwembad als trainingsfaciliteit. Het zwembad maakt als regionaal trainingscentrum (RTC) een belangrijk onderdeel uit van Centrum voor Topsport en Onderwijs. Topsporters komen dagelijks vanuit Heerenveen om te trainen in het zwembad. In Drachten alleen wonen ruim 45.000 inwoners. Het gehele verzorgingsgebied bestaat uit 160.000 inwoners die gebruik kunnen maken van De Welle. De zwemverenigingen die gebruik maken van het zwembad komen uit de hele noordelijke regio.

De komende periode staan we voor een belangrijke fase, omdat nieuwbouw van het huidige zwembad noodzakelijk is. Het huidige 50-meterbad is ruim 40 jaar oud. Het zwemcomplex als geheel is ongeschikt voor renovatie, omdat de kosten voor instandhouding van het zwembad in verhouding veel hoger zijn dan nieuwbouw. Het voordeel van nieuwbouw is onder anderen:

- Het gebouw wordt stedenbouwkundig en functioneel geoptimaliseerd
- Het gebouw wordt zo duurzaam mogelijk ontworpen en gerealiseerd (bijvoorbeeld ligging en oriëntatie ten opzichte van de zon)
- Het huidige zwembad kan open blijven tijdens de bouw van het nieuwe zwembad
- De bereikbaarheid en het parkeren worden geoptimaliseerd.

De gemeente Smallerland biedt al decennia deze faciliteiten aan en maakt hiermee een zeer belangrijk onderdeel uit van de sportinfrastructuur. Niet alleen in Friesland, maar ook daarbuiten in heel Noord Nederland. De nieuwbouw biedt een mooie kans om het nieuwe zwembad zo neer te zetten dat het voldoet aan alle moderne eisen en wetgeving. De ambitie van de gemeente is het 50 meter bad samen met haar m2 aan badwater te behouden voor haar doelgroepen. Hiernaast dient het nieuwe zwembad CO2 neutraal te zijn.

De beoogde locatie van het nieuwe zwemcomplex is aan de Sportlaan in Drachten. Deze nieuwe locatie biedt volop kansen voor een zwemcomplex, dat voldoet aan de hedendaagse eisen. Het is een accommodatie waar tal van activiteiten op het gebied van recreatie en sport samen komen. De nieuwe zwemaccommodatie wordt voornamelijk gebruikt voor recreatief zwemmen, trim zwemmen, instructie zwemmen, doelgroep zwemmen, schoolzwemmen en trainingen en wedstrijden. Het recreatiebad en wedstrijdbad kunnen zowel afzonderlijk als gezamenlijk functioneren. Er is sprake van multifunctioneel gebruik van het water zodat diverse activiteiten beleefd en beoefend kunnen worden door recreanten en (top) sporters. Door de capaciteit van het bad kunnen we alle doelgroepen en gebruikers goed bedienen.

De Gemeente Smallerland steekt haar nek uit voor een nieuw zwembad met bovenregionale uitstraling en faciliteiten voor topsport. Sinds 25 jaar hebben wij het enige 50-meter bad in het Noorden van Nederland en deze willen wij graag behouden. In Noord-Nederland is dit het enige officiële wedstrijdbad. Met een professioneel 50-meter wedstrijdbad onderscheidt Drachten zich in nationaal opzicht. Tot het eind van de 20ste eeuw was de Welle een vooraanstaand wedstrijdbad waar (inter)nationale wedstrijden georganiseerd werden. Het nieuwe zwembad biedt weer de mogelijkheid om toonaangevende zwemevenementen te organiseren in het Noorden van Nederland. Daarnaast willen wij een attractief zwembad zijn voor bezoekers en toeristen en zetten wij in op een (boven)regionaal zwembad als elckevoorziening in de regio. De totale investering van een nieuw zwemcomplex is geraamd op circa 20 miljoen euro. Smallerland heeft het voornemen om een flinke inspanning en bijdrage te leveren om deze investering te dekken. De gemeente is echter ook op zoek naar partners om haar ambitie te realiseren, omdat de gemeente alleen de optimale variant niet kan dragen.

BIJLAGE 6 **Topsport en Bijzondere Prestaties**

Met enige regelmaat komt het voor dat inwoners van onze gemeente (of inwoners die hier oorspronkelijk vandaan komen en nog een duidelijke binding hebben met Drachten cq Smallerland) een bijzondere prestatie leveren (van welke aard dan ook) die publiciteit genereert of op een andere manier opvalt. Ook bedrijven die gevestigd zijn in onze gemeente vallen nog wel eens in de prijzen. Dergelijke prestaties kunnen aanleiding zijn voor het gemeentebestuur daar op de één of andere manier aandacht aan te besteden. Een topsportprestatie valt onder een Bijzondere Prestatie.

Wanneer een sporter of een team op het hoogste amateurniveau sport, valt deze onder de topsportprestatie, mits de sport voldoende ontwikkeld is. De sport kent een 'volwassen' bond en heeft een goed ontwikkelde competitie. De maatstaven van de bond worden gehanteerd om te bepalen welke klasse het hoogste amateurniveau van Nederland betreft.

Het beleid is om in de meeste gevallen low profile aandacht te besteden aan bijzondere prestaties. Op deze manier is de lijn volstrekt helder en wordt niemand gepasseerd of vergeten.

De gemeente hanteert een werkwijze in hoe om te gaan met een Bijzondere Prestatie:

- We gaan zelf niet actief op zoek naar talenten die bijzondere prestaties kunnen gaan leveren. We kunnen immers niet alles op voorhand weten. We gaan af op tips, signalen, publiciteit en blijven natuurlijk ook zelf alert. Het initiatief ligt dus vooral 'buiten'.
- Bij sportprestaties moeten we het volgende in acht nemen: sportprestaties krijgen aandacht tijdens het Kampioenenfeest (voorheen eigen Sportgala). Hier gaat het alleen om sporters die in Smallerland woonachtig zijn. Het Kampioenenfeest biedt voor dit type prestaties 1 x per jaar voldoende podium en hoeven in de meeste gevallen geen extra aandacht.
- Sporters die hier niet meer wonen, maar nog wel een sterke binding hebben met de gemeente of met hun sportvereniging die hier gevestigd is, vallen voor de gemeente hier niet onder. Voor deze categorie is extra aandacht vanuit het gemeentebestuur in de vorm van een mogelijke informele ontvangst.

Het gaat hierbij altijd om maatwerk:

1. Is iemand bereid naar het gemeentehuis te komen?
 2. Is iemand redelijkerwijs in staat naar een ontvangst te komen?
 3. Er kan niet veel tijd zitten tussen de geleverde prestatie en het moment van ontvangst vanwege de druk van de actualiteit van het moment.
 3. Is het een unieke prestatie die geleverd is, of zit er een gerede kans op herhaling in? Bij een herhaling van een eerdere prestatie is een ontvangst minder opportuun. Het gemeentebestuur kan in deze er voor kiezen een andere manier iets van zich te laten horen.
- Bij een ontvangst wordt de lokale en regionale pers uitgenodigd voor het fotomoment. De gemeente laat zelf ook een foto maken t.b.v. eigen publiciteitskanalen.
 - Levert een afweging op dat we geen ontvangst organiseren, dan is de second best optie om een schriftelijke felicitatie te sturen.
 - In de cadeausfeer wordt per geval bekeken wat kan. Voor kinderen is het veel leuker om een passend cadeau te krijgen dan alleen de "bloemen van het gemeentebestuur". Als er wel gekozen wordt om een cadeau te geven (of het nu wel of niet om kinderen gaat) is het richtbedrag € 25 per persoon. Het richtbedrag is gebaseerd op het bedrag dat geen probleem is voor de Belastingdienst en op basis van representatie is uitgegeven.
 - De afdeling Communicatie organiseert samen met het secretariaat van B en W de ontvangst.

BIJLAGE 7 Capaciteitsonderzoek

NB. Deze bijlage betreft het hoofdstuk Conclusies van het Capaciteitsonderzoek. Het hele onderzoek is bij de gemeente op te vragen.

De Gemeente Smallingerland beschikt over een ruim aanbod aan binnen- en buitensportaccommodaties. Het merendeel van deze accommodaties is geconcentreerd in Drachten. Hier woont ook ruim 80% van de inwoners van de gemeente.

Buitensportaccommodaties

Op basis van de beschikbare capaciteit aan buitensportaccommodaties en de landelijke planningsnormen geldt voor alle accommodaties dat er, met uitzondering van KV Wez Handich, voldoende capaciteit beschikbaar is. Dat geldt zowel voor het inplannen van de wedstrijdroosters op zaterdag en zondag als voor de trainingsroosters van de buitensportverenigingen. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat verenigingen in de praktijk geen knelpunten ervaren bij het inplannen van wedstrijden en trainingen. De kwaliteit van de velden speelt hier namelijk ook een rol in. En ook zal een vereniging mogelijk bij volle trainings- en / of wedstrijdroosters moeten uitwijken naar minder wenselijke tijdstippen. Puur gekeken naar de normberekening is echter op geen enkele accommodatie sprake van een ondercapaciteit.

Uit de berekeningen blijkt dat bij KV Wez Handich in Rottevalle problemen kunnen ontstaan met het inroosteren van wedstrijden op het kunstgrasveld. Voor korfbal zijn in 2014 nieuwe kleinere, speelveldafmetingen vastgesteld. KV Wez Handich beschikt over een kunstgrasveld met de oude afmetingen. Als dit veld gerenoveerd wordt kan een veld worden aangelegd waarop een kunstgrasveld voor senioren en een voor pupillen kan worden uitgezet. Eventuele planningsproblemen kunnen tot die tijd op de grasvelden op het complex worden opgelost.

Binnensportaccommodaties

Het gebruik van de gymzalen in Smallingerland is zeer wisselend. Een aantal gymzalen, zoals de beide gymzalen aan De Splitting, De Wiken en de Gauke Boelensstraat (allen in Drachten) worden goed benut, zowel door verenigingen als door het onderwijs. Andere gymzalen worden zeer beperkt gebruikt, zoals de sporthal in Houtigehage en in Oudega.

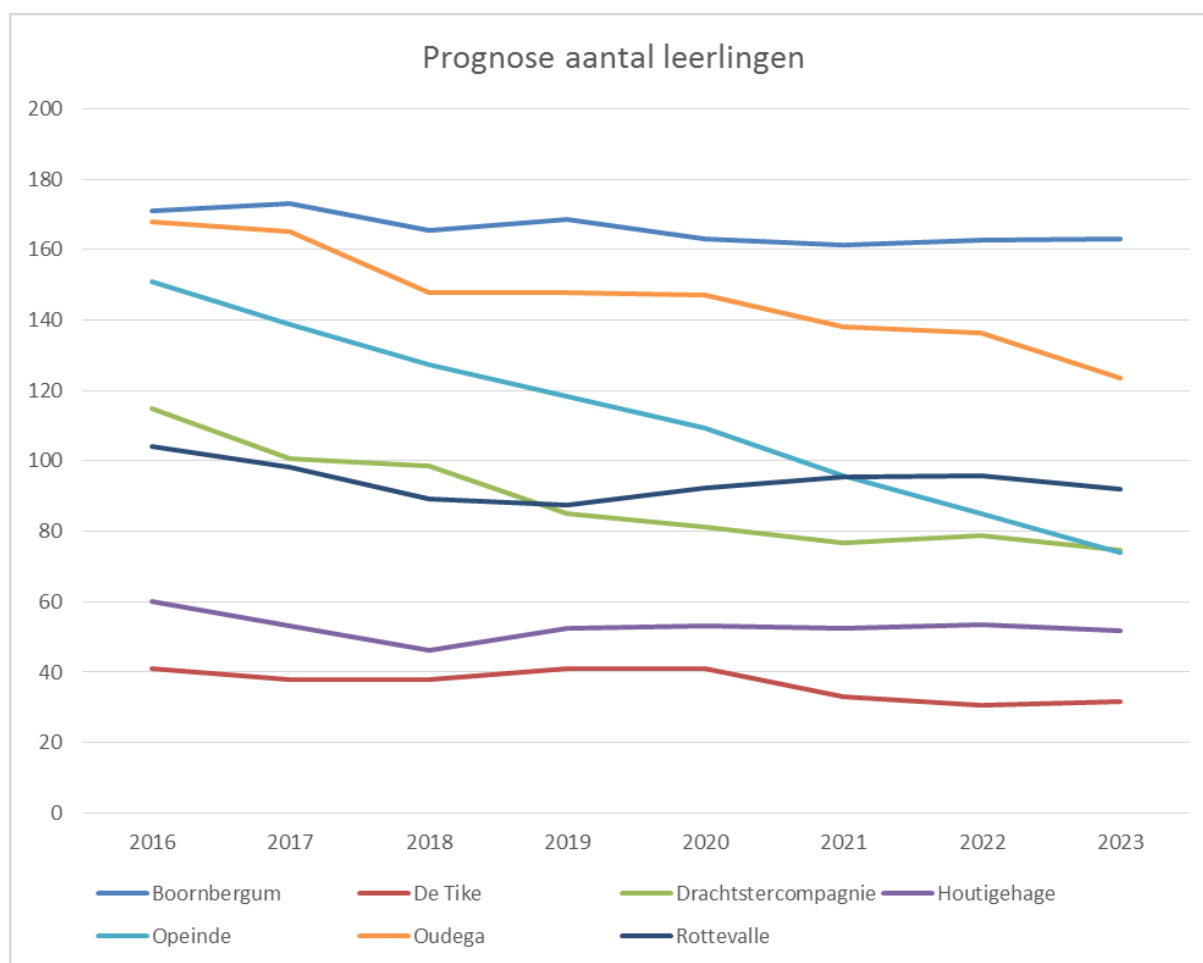
Voor de sporthallen is het algemene beeld dat het Sportcentrum Drachten en sporthal De Drait niet overbezet zijn. Er is nog voldoende capaciteit om aan de vraag te voldoen. De beschikbare uren vallen echter wel in de dalperioden (randen van de dag) en in de vorm van 'tussenuren'. Het kan dus wel zijn dat tijdens de piekuren er sprake is van een tekort (meer vraag dan aanbod).

Het gebruik van de binnensportaccommodaties is zeer seizoengevoelig. In de wintermaanden wordt de Korfbalhal in Drachten vrijwel optimaal gebruikt. Als de korfballers het buitenveld weer opgaan, dan ontstaat er veel ruimte in de Korfbalhal. Dit beeld zien we ook bij Sporthal Dunoard in Houtigehage. De bezettingsgraden, zoals in dit rapport berekend, hebben betrekking op de piekmomenten. In de zomermaanden, met name in de schoolvakanties, zijn veel gymzalen en sporthallen (relatief) leeg. Optimalisatie van jaarrond gebruik van de binnensportaccommodaties is een gezonde ambitie.

Demografische ontwikkeling

De resultaten van het capaciteitsonderzoek geven een beeld van de huidige situatie en gaan uit van de huidige bevolkingsomvang en -samenstelling. De bevolking van de gemeente Smallingerland is echter continue in beweging (letterlijk en figuurlijk!) en zal ook de komende jaren veranderen, zowel in aantal als in samenstelling. In de volgende figuur is de prognose weergegeven van het aantal basisscholieren kern. Voor de scholen in Drachten waren voorsnog geen gegevens beschikbaar.

Figuur 6.1: Prognose aantal basisscholieren per kern 2016-2023

Uit deze figuur blijkt dat de verwachting is dat het aantal basisscholieren de komende zeven jaar zal afnemen in de om Drachten liggende kernen. Bij een gelijkblijvend of afnemend aantal nieuwvestigings in deze kernen zal dit betekenen dat de bevolkingsomvang van deze kernen zal gaan krimpen. Het ene dorp zal een grotere krimp op zich af zien komen dan het andere dorp. Maar over de hele linie zien we een dalende trend van het aantal basisscholieren in de omliggende kernen. Dit betekent dat ook de verwachting kan worden uitgesproken dat de sportdeelname op termijn zal dalen in deze kernen, aangezien veelal vanuit de jeugd nieuwe aanwas komt voor sportdeelname. De verwachting is dan ook, op basis van deze prognose, dat er in de komende zeven jaar geen extra behoefte aan sportaccommodaties zal optreden door een groei van de bevolkingsomvang.

BIJLAGE 8: Provinciaal en andere vormen van ondersteuning

SportWens

Vanuit SportFryslân wordt jaarlijks een SportWens³¹ vraag uitgezet, waarmee invulling gegeven kan worden van een wens van mensen met een handicap en een afstand hebben tot (regulier) sport- en beweegaanbod. De gemeente ondersteunt dit initiatief via de Friese Stimuleringsaanpak Gehandicaptensport³².

Iepen Mienskipfûns (Streekwurk)

Wanneer mensen met andere inwoners iets willen doen om hun wijk, dorp, regio of eiland vooruit te helpen, dan kan men terecht bij het provinciale Iepen Mienskipfûns³³. In Fryslân bruist het van de initiatieven! De provincie is op zoek naar initiatiefrijke inwoners die een goed idee hebben om de leefbaarheid in hun wijk, dorp of stad te verbeteren. Via het Iepen Mienskipfûns stelt provincie Fryslân geld beschikbaar om de projecten van inwoners verder te helpen. Projecten die ervoor zorgen dat je prettig kunt wonen in jouw wijk, dorp of stad. Ideeën die je leefomgeving laten bruisen en bouwen aan de toekomst van Fryslân. Denk aan projecten op het gebied van leefbaarheid, kansen voor burgers en sociale innovatie. Maar ook gericht op cultuur, duurzame dorpen en cultuurhistorie en landschap.

Een belangrijke voorwaarde is dat het idee niet alleen uitgevoerd wordt, maar samen met anderen. Voor inspiratie staat op de website van de provincie voorbeelden van eerder uitgevoerde projecten. In 2017 kunnen initiatiefnemers weer subsidie aanvragen op de volgende momenten:

- Van 9 januari tot en met 3 februari
- Van 1 mei tot en met 24 mei
- Van 18 september tot en met 13 oktober

Sportimpuls en Fondsenwerving

Het Sportbedrijf Drachten en MOS (Maatschappelijke Ondersteuning Smallerland) kunnen ondersteuning bieden bij een aanvraag voor de landelijke Sportimpuls en/of het vinden van andere middelen bij fondsen.

Subsidies

De gemeente verleent een subsidie aan het Sportbedrijf Drachten, omdat wij de uitvoering van het gemeentelijke beleid aan hun hebben uitbesteed. Het Sportbedrijf dient jaarlijks een activiteitenplan in bij de gemeente om invulling te geven in **HOE** de doelen van het gemeentelijke beleid te realiseren. Hiernaast geeft het Sportbedrijf invulling aan de exploitatie en het beheer van enkele binnensportaccommodatie en zwembad De Welle. De binnensportaccommodaties betreft de gymzalen in de gemeente, sporthal De Drait en het Sportcentrum Drachten.

De gemeente kent een subsidie voor het beschikbaar stellen van gymzalen voor verenigingsgebruik. Dit doen wij in de vorm van een gesubsidieerd tarief voor verenigingen te hanteren voor avondgebruik in de gemeentelijke gymzalen. En de gemeente doet dit door het beschikbaar stellen van sportvelden op de buitensportaccommodaties. Bekeken wordt hoe één gemiddeld uurtarief voor gymzalen en één uurtarief voor de sporthallen vorm te geven is.

³¹ <http://www.sportfryslan.nl/lcsportwens>

³² <http://www.sportfryslan.nl/overheid/sportaanbod-voor-mensen-met-een-beperking>

³³ http://www.fryslan.nl/beleidsthemas/streekwurkloket_41333/item/iepen-mienskipfuns_3016.html

Kindpakket (Jeugdsportfonds)

Nederland is één van de rijkste landen ter wereld. Toch groeien ruim 400.000 kinderen³⁴ op in een gezin dat moet rondkomen van een bestaansminimum. Dat betekent dat er thuis geen geld is voor sportclubs en creatieve lessen. Kinderen lopen daardoor allerlei kansen mis die voor andere leeftijdsgenootjes vanzelfsprekend zijn, want door te sporten of creatief bezig te zijn, ontwikkelt een kind zich beter op fysiek, mentaal en sociaal vlak. Dat is niet alleen belangrijk voor de ontwikkeling en toekomst van het kind, maar ook voor het gezin en uiteindelijk voor de samenleving. Dankzij het Kindpakket, waar het Jeugdsportfonds³⁵ onder is gebracht, kunnen kinderen uit minimagezinnen wel sporten of zich creatief ontwikkelen. Aanvragen zijn in de gemeente ondergebracht bij het Kindpakket³⁶.

Het kabinet trekt per 2017 structureel 100 miljoen extra uit voor kinderen die opgroeien in armere gezinnen. Het is de bedoeling dat het geld direct bij de kinderen terecht komt door giften in natura. Alleen door een goede samenwerking tussen gemeenten, private maatschappelijk organisaties en lokale alternatieven kunnen alle kinderen de kansen krijgen die ze verdienen. Samen met het Jeugdcultuurfonds, Leergeld, Stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp presenteren we ons als gezamenlijke gesprekspartner voor de gemeente. Op termijn werken toe naar de realisatie van één platform. We bieden voorzieningen op het gebied van educatie, sport, cultuur, verjaardag, ontspanning en overige zaken. “Door onze verschillende werkwijzen en met inzet van private middelen kunnen we meer kinderen bereiken en ondersteunen. We vormen één aanspreekpunt voor gemeenten. We werken laagdrempelig en snel en kunnen maatwerk bieden om te zorgen dat ieder kind er bij kan horen”, aldus de samenwerkende fondsen. “Door vanuit één platform te werken kunnen gemeenten en samenwerkende fondsen samenhangende afspraken maken over de ambities, aanpak en financiering.”

Armoedebelief is voor iedere gemeente een uitdaging. Vanwege de bezuinigingen en de decentralisaties is het voor gemeenten extra lastig een manier te vinden om te zorgen dat kinderen dezelfde kansen krijgen. Om tweedeling te voorkomen en kinderen vaardigheden mee te geven waar ze ook in hun latere leven iets aan hebben, is het van het grootste belang dat ook de groeiende groep kinderen uit minimagezinnen kan (blijven) meedoen. Veel gemeenten en provincies hebben daarom een Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds. De gemeente Smallerland ondersteunt het Jeugdsportfonds!

Hoe werkt het voor ouders in het kindpakket?

De aanvragen voor lesgeld kunnen gedaan worden voor kinderen en jongeren van 4 – 18 jaar. De aanvragen worden behandeld door een intermediair: een professional die betrokken is bij de opvoeding en verzorging van het kind. Denk hierbij aan een leerkracht, jeugdhulpverlener, schuldhulpverlener, buurtsportcoach, huisarts of een maatschappelijk werker. Zij kunnen online een aanvraag indienen. Na goedkeuring door het provinciaal of stedelijk fonds, wordt het lesgeld/contributie direct aan de lesgever betaald. Er wordt dus geen geld aan de gezinnen uitgekeerd.

³⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/51/armoedesignalement-2014-armoede-in-2013-toegenomen-maar-piek-lijkt-bereikt>

³⁵ <https://www.jeugdsportfonds.nl/gemeenten/>

³⁶ <https://www.smallerland.nl/kindpakket?highlight=kindpakket>

Talentondersteuning

Voor talentondersteuning wordt jaarlijks € 5.000,- vanuit de middelen voor combinatiefuncties begroot. Dit bedrag wordt als subsidie verleent aan het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO), aangevuld met €20.000,- van het rijk voor de inzet van de combinatiefunctionarissen. De KNZB en het CTO draagt samen €25.000,- bij van de totale kosten. Met de subsidie aan het CTO wordt invulling gegeven aan een voltijd coach bij het Regionaal Trainingscentrum voor het zwemmen in zwembad De Welle in Drachten. Deze middelen zijn gekoppeld aan het CTO met de voorwaarde dat het RTC zwemmen in Drachten vormgegeven wordt.

Kleine Evenementen Subsidie

Om (nieuwe) initiatieven en beweegaanbod te stimuleren heeft de gemeente een Kleine Evenementen Subsidie³⁷. Deze subsidie is bedoeld om:

1. Smallerland meer op de kaart te zetten
2. een stimulans te zijn voor het sporten en bewegen in de gemeente
3. voor iedereen toegankelijk te zijn (deelnemer en publiek)

De gemeente Smallerland wil met deze incidentele subsidie activiteiten ondersteunen op het gebied van kunst en cultuur, monumenten, welzijn, zorg en **sport**. Bij een aanvraag is een goede onderbouwing en begroting nodig. In de onderbouwing dient duidelijk gemaakt te worden, waarom de aanvraag voldoet aan de gestelde criteria voor de subsidie en wat gedaan wordt om de kosten dekkend te krijgen. In de begroting dient duidelijk te zien zijn welk 'gat' nog gedekt moet worden. Voor dát bedrag is eventueel een tegemoetkoming vanuit de kleine evenementen subsidie aan te vragen. Dit budget is niet oneindig. Hier is € 12.000,- per jaar voor beschikbaar dat verdeeld moet worden over zo'n 8 à 10 aanvragen per jaar. Op = op. Aanvragen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. Een subsidie is het hele jaar door aan te vragen. Een subsidie vraagt u minstens 8 weken voor de start van de activiteiten aan.

³⁷ <https://www.smallerland.nl/subsidie-welzijn-cultuur-sport>